

รัฐสภาสาร

เรื่องในเล่ม

พจนานุกรม

กฎหมายปกครองว่าด้วยทบวงการเมืองและนิติบุคคลแห่งรัฐ ๑

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ๒๑

ภาคพระราชบัญญัติ

- พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒ ๕๕
- พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๒๒ ๖๕
- พระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ๘๔
- พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ๙๒
- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ ๑๐๒
- พระราชบัญญัติการพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒ ๑๐๕
- พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ๑๐๘
- พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๒ ๑๒๕

วัตถุประสงค์

- ๑ เพื่อเผยแพร่ระบอบประชาธิปไตย
- ๑ เพื่อเสนอข่าวสารวิชาการในวงงานรัฐสภา และอื่น ๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

พันเอก สงวน คำวงษา	เป็นผู้อำนวยความสะดวก
ร้อยตรี ปณิธาน เลิศฤทธิ์	เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยความสะดวก
นางสาวบังอร อิมโอชา	เป็นบรรณาธิการ
นายภราดา บุรณศิริ	เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ

นายอาสา ทรัพย์อนันต์	ประจำกองบรรณาธิการ
นายประยูร สตาเขตร์	ประจำกองบรรณาธิการ
นางพรรณรัตน์ หมุ่มพยัคฆ์	ประจำกองบรรณาธิการ
นายบุรวิรักษ์ นามวัฒน์	ประจำกองบรรณาธิการ
นางสาวกอบกุล ศรานนท์	ผู้จัดการและสมุหบัญชี
นางสาวกาญจนา กาญจนวิทย์	หัวหน้ากองบรรณาธิการ

- กำหนดออก เดือนละหนึ่งฉบับ
- อัตราค่าบำรุง ปีละหกสิบบาท
ครึ่งปีสามสิบบาท
- การเงินและการบอกรับ
ส่งเงินล่วงหน้าในนามผู้จัดการ ที่
สำนักงาน โดยเช็คไปรษณีย์ หรือ
ธนาณัติ สั่งจ่าย ณ ที่ทำการ
ไปรษณีย์ ดุสิต
- ส่งเรื่องลงรัฐสภาสาร
ส่งให้บรรณาธิการหรือ
ผู้ช่วยบรรณาธิการ
ที่สำนักงาน

- สำนักงาน ตั้งอยู่ที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา บริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๒๘๒๖๑๘๑-๒๘๒๖๑๘๑ ต่อ ๒๓๐
- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาเป็นเจ้าของ
พิมพ์ที่โรงพิมพ์กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา โทร ๒๘๒๖๑๘๑ ต่อ ๒๓๑
นายแก้ว หมุ่มพยัคฆ์ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา โทร ๒๘๒๖๑๘๐

บทบรรณาธิการ

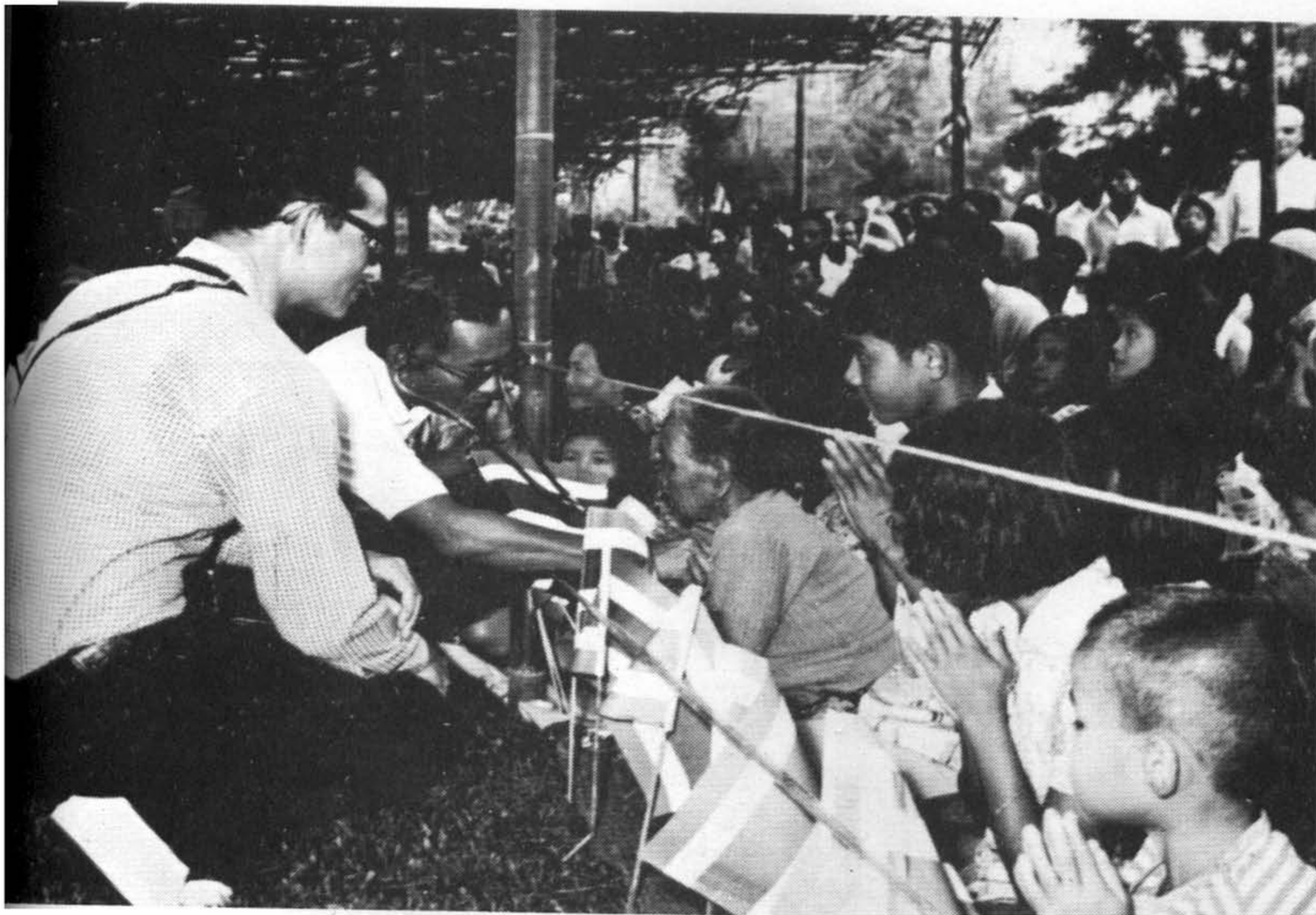
รัฐสภาสารฉบับเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ขอเสนอบทความพิเศษ

เรื่อง กฎหมายปกครอง ว่าด้วยทบวงการเมือง และนิติบุคคลของรัฐ เพื่อท่านผู้อ่าน
ที่สนใจ จะได้ทราบความหมายและที่มาของคำว่า ทบวงการเมือง นอกจากนั้นผู้
เขียนบทความนี้ก็มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ท่านผู้สนใจในหลักการปกครองได้ทราบถึงบทบาท
ขององค์การ หรือส่วนราชการของรัฐได้ชัดเจนขึ้น เพื่อเป็นการสร้างสรรค์ระบอบ
การบริหารการปกครองของประเทศด้วย

ศาสตราจารย์

Legislative Institutional Repository of Thailand

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ ฯ
ข้าพระพุทธเจ้า คณะหนังสือพิมพ์รัฐสภาสาร

Legislative Institutional Repository of Thailand

กฎหมายปกครอง

ว่าด้วย ทบวงการเมือง และนิติบุคคลของรัฐ

โดย ศิระ ชานะวิรัช

๑. "ทบวงการเมือง"

คำว่า "ทบวงการเมือง" เป็นคำที่ใช้เป็นกฎหมายครั้งแรกในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓ ซึ่งระบุว่า ทบวงการเมือง คือ กระทรวงและกรมในรัฐบาลเทศบาลปกครองท้องถิ่นและประชาชนทั้งหมด

บรรดาอาจารย์ผู้ทรงความรู้ต่างก็ได้ให้ความเห็นเชิงตีความเกี่ยวกับคำว่า "ทบวงการเมือง" ไปในหลายทิศทาง แต่โดยส่วนรวมก็สรุปได้ว่า องค์การที่รัฐเป็นผู้จัดตั้งขึ้นนั้น เป็นทบวงการเมืองทั้งสิ้น

อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปดังกล่าวก็ไม่ใช่ว่าจะใช้อย่างแน่นอน เพราะเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า องค์การที่ได้รับการจัดตั้งจากรัฐนั้น มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการให้บริการสาธารณะเพียงอย่างเดียว และมีได้มีระบบการบริหารในรูปแบบของทางราชการเสมอไป แต่เป็นการจัดองค์การในรูปแบบของภาคเอกชนขึ้น ฉะนั้น องค์การที่จัดตั้งโดยรัฐจึงไม่ใช่ทบวงการเมืองเสมอไป เพราะมิได้ใช้อำนาจของรัฐในการบริหารงาน

LI RT

Legislative Institutional Repository of Thailand

แต่ถ้าจะถือว่าเป็นทบวงการเมืองก็เป็นขบวนการเมืองที่มีบทบาทตามกฎหมายเอกชน โดยเป็นนิติบุคคลธรรมดาเท่านั้น

ทบวงการเมืองตามนัยแห่ง ป.พ.พ. มาตรา ๓๓ ดังกล่าว แม้จะกล่าวไว้ไม่ละเอียดว่าหมายถึงอะไรบ้าง ตามลักษณะองค์การของรัฐในปัจจุบัน แต่ก็น่าจะหมายถึง กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล องค์การ หรือรัฐวิสาหกิจของรัฐบาล ซึ่งมีได้แก่กรอบเขตการบริหารขององค์การออกจากภาครัฐบาลจนกลายเป็นระบบบริหารในภาคเอกชนไป หมายถึงองค์การของรัฐที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะโดยตรงรวมถึงการปกครองรูปพิเศษ เช่น กรุงเทพมหานคร และการบริหารเมืองพัทยา เป็นต้น

๑.๑ ทบวงการเมือง กับ ทบวง

คำว่า "ทบวงการเมือง" กับ "ทบวง" มักจะมีวามเข้าใจไขว่เขวกันอยู่เสมอ โดยนึกเอาเองว่าทบวงการเมืองคือ หน่วยงานของรัฐบาลซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากระทรวงหรือใกล้เคียงกับกระทรวง ตัวอย่างที่เห็นง่ายที่สุดในเรื่องนี้ก็คือ เมื่อมีข่าวเผยแพร่ออกไปว่าจะจัดตั้งกรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมืองรูปพิเศษ บางคนก็นึกไปว่า กทม. จะเป็นทบวงการเมืองเทียบเท่ากระทรวงคือทบวงในฐานะที่เป็นรูปแบบหนึ่งของหน่วยราชการ เช่นเดียวกับทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยจะต้องมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

ความเข้าใจผิดทำนองนี้ มีผลเสียหายต่อการปฏิบัติงานในระบบบริหารราชการแผ่นดินอยู่มาก ทำให้นักการเมืองหรือนักวิชาการกฎหมายอาจมองเห็นได้ว่าทบวงการเมืองจะต้องเป็นราชการบริหารส่วนกลางแต่เพียงอย่างเดียว และ

LI RT

เมื่อมีคำว่า ทบวงการเมืองขึ้นที่ใดก็จะพยายามปรับให้เป็นรูปแบบของกระทรวงอยู่ตลอดมา

จากความเข้าใจผิดข้างต้น บางครั้งทำให้เข้าใจว่าจังหวัดไม่ใช่ทบวงการเมืองไปด้วย เพราะจังหวัดไม่ใช่ราชการบริหารส่วนกลางหรือจังหวัดไม่ใช่กระทรวง ทบวง กรม เป็นต้น ทั้งที่หลักกฎหมายปกครองถือว่า ทบวงการเมือง เป็นคำกลาง ของหน่วยงานทุกระดับที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อให้มีสิทธิความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของรัฐ ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งก็คือ เรามักจะกำหนดให้ทบวงการเมืองมีฐานะเทียบกระทรวงหรืออย่างน้อยก็ระดับกรมอยู่เสมอไม่ว่าหน่วยงานจะมีขนาดเล็กใหญ่เพียงใดก็ตาม ซึ่งในหลักกฎหมายปกครองไม่เคยห้ามไว้เลยว่า ทบวงการเมืองนั้น ๆ จะต้องนำมาเทียบกับกระทรวงหรือกรมหรือไม่ เพราะเมื่อกฎหมายรับรองแล้วว่า หน่วยงานนั้นเป็นทบวงการเมือง หน่วยงานนั้นจะใหญ่โตเท่ากระทรวง หรือจะเล็ก ๆ เท่าสุขาภิบาล ก็ถือว่าเป็นทบวงการเมืองทั้งสิ้น ไม่จำเป็นจะต้องบอกกำกับไปด้วยว่า มีฐานะเทียบเท่าอะไร เพราะทบวงการเมืองไม่ใช่กระทรวง, กรมเสมอไป จังหวัดซึ่งเขตการปกครองมีประชาชนอาศัยอยู่ก็เป็นทบวงการเมืองได้ และไม่ต้องเทียบเท่ากรมหรืออะไรทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่เห็นได้กรณีหนึ่ง ก็คือ สำนักนโยบายและแผนมหาดไทย ซึ่งเป็นทบวงการเมืองและได้รับการรับรองว่ามีฐานะเทียบเท่ากรม เวลาจัดอัตรากำลังจึงจัดให้ในทบวงการเมืองและได้รับการรับรองว่ามีฐานะเทียบเท่ากรม เวลาจัดอัตรากำลังจึงจัดให้ในลักษณะเช่นเดียวกับกรม เมื่อถูกยกให้เป็นกรมขึ้นมาปลัดกระทรวงมหาดไทยก็ต้องเป็นผู้ดูแลบังคับบัญชา ทั้ง ๆ ที่สำนักนโยบายและแผนฯ มีวัตถุประสงค์ตั้งขึ้นมาเพื่อเป็น Staff ด้านนโยบายและวิชาการของ

LIART

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยตรง

สมมติว่า สำนักนโยบายและแผนมหาดไทยเป็นทบวงการเมืองโดย
ไม่ต้องระบุว่าเทียบเท่ากรมหรือไม่ และปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทย ก็สามารถจะปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ดั้งเดิม แทนที่จะกำหนดให้เป็น
กรมและปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ตามบทบาทของตน

เมื่อสำนักนโยบายและแผนมหาดไทยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ
ฝ่ายราชการประจำ สำนักนโยบายและแผนฯ ก็จะมีภารกิจไม่ต่างอะไรกับงานปฏิบัติ
คานนโยบายของฝ่ายราชการประจำซึ่งนโยบายของฝ่ายราชการประจำนั้น เป็นหน้าที่
ของกรมต่าง ๆ อยู่แล้วไม่ต้องให้สำนักนโยบายและแผนฯ มาขึ้นนำอีก เพราะกรม
ต่าง ๆ ย่อมทราบคำว่า Administrative Guideline ของงานในหน้าที่ควร
เดินไปทางใดและหากมีอะไรไม่เหมาะสม Staff ของปลัดกระทรวงมหาดไทยก็
มีสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยจัดทำหน้าที่ประสานได้อยู่แล้ว

ในข้อเท็จจริง สำนักนโยบายฯ จะเป็นหน่วยเชื่อม ราชการประจำ
กับ การเมือง หรือ เป็นสำนักงานของรัฐมนตรีด้านวิชาการ หรือฝ่ายนโยบายและ
แผน นั้นเอง ข้าราชการประจำจะมีเฉพาะเจ้าหน้าที่ธุรการเท่านั้นส่วนตัวบุคคลผู้
ปฏิบัติงานจะคัดเลือกมาจากกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย ที่ทรงคุณวุฒิ
นอกจากนั้นคำตอบที่จะต้องมีย่อไปอีกก็คือ ทำไมสำนักนโยบายและแผนจะต้อง เป็นนิติ
บุคคลด้วย ซึ่งเรื่องนี้คงจะได้มีโอกาสกล่าวถึงในโอกาสต่อไป

อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้หาใช่ประเด็นสำคัญในบทความนี้แต่อย่าง
ใด ทั้งนี้เพียงแต่ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความเข้าใจผิดในระบบบริหารบางจุด อาจ
ทำให้โครงสร้างการบริหารเบี่ยงเบนไปตามหลังแห่งความสับสนดังกล่าวได้เช่นกัน

๑.๒ " นิติบุคคลแห่งรัฐ "

จากการที่เราได้ทราบว่า ทบวงการเมืองเป็นนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. ดังกล่าวนั้น ก็ยังไม่ได้ทำให้คำว่า ทบวงการเมือง มีความหมายโดยสมบูรณ์แต่อย่างใด เพราะนิติบุคคลตามกฎหมายแห่งและพาณิชย์ เป็นเพียงการรับรองสภาพสิทธิและการทำประโยชน์ของนิติบุคคลว่าทำได้เพียงใดเท่านั้น แต่ยังไม่มียะไรเป็นเครื่องแยกให้เห็นได้ชัดเจนว่าอะไรคือนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. และอะไรคือนิติบุคคลแห่งรัฐ

นิติบุคคลในภาคเอกชน เช่นบริษัท สมาคม มูลนิธิ อะไรต่าง ๆ นั้น มีอะไรที่แสดงว่าเป็นของรัฐ หรือโดยรัฐบ้าง นอกจากจะเป็นการจัดตั้งขึ้นมาของกลุ่มบุคคลเพื่อกิจการใดกิจการหนึ่งเท่านั้นเอง หากได้เกี่ยวข้องกับรัฐและประชาชนโดยส่วนรวมไม่

ฉะนั้น นิติบุคคลแห่งรัฐ หรืออีกนัยหนึ่งทบวงการเมืองนั้น จึงน่าจะมียะไรที่พิเศษกว่าและมีหลักประกันที่มั่นคงสมบูรณ์ยิ่งกว่าอย่างแน่นอน

จริงอยู่ในปัจจุบัน ผู้ที่เคยปฏิบัติราชการมากย่อมรู้สึกแล้วว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือนิติบุคคลแห่งรัฐที่ตนสังกัดอยู่นั้น มีอำนาจมากอยู่แล้วแม้จะแนแต่นิติบุคคลตาม ป.พ.พ. หรือกฎหมายเอกชนก็ตาม แต่ความรู้สึกว่า มีอำนาจมากกับหลักการของนิติบุคคลแห่งรัฐ ที่น่าจะมีอะไรเป็นพิเศษ นั้น ไม่ใช่เรื่องเดียวกัน ความรู้สึกว่ามีอำนาจมาก ก็เพราะ หน่วยงานของรัฐสามารถสั่งให้ประชาชนปฏิบัติสิ่งนั้นสิ่งนี้ได้ตามกฎหมาย แม้กระทั่งการสั่งนิติบุคคลแห่งรัฐที่เล็กกว่า หรือที่อยู่ในสายการบังคับบัญชาก็สามารถทำได้ด้วย ซึ่งถ้าสังเกตให้ดีจะพบว่าการกระทำ เช่นนั้นไม่ใช่ว่าบทบาทของนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. แต่เป็นนิติบุคคลของรัฐจึงทำได้ เช่นนั้นได้ จึงมี

LI RT

อำนาจมากถึงขนาดนั้น และสิ่งที่เป็นคุณสมบัติพิเศษของนิติบุคคลของรัฐ ก็คือ นิติบุคคลแห่งรัฐไม่จำเป็นต้องรับนโยบายใด ๆ จากนิติบุคคลแห่งรัฐอื่น ๆ ที่เข้ามามีอำนาจภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลนั้น ๆ และนิติบุคคลแห่งรัฐนั้น ๆ สามารถฟ้องร้องยับยั้งคำสั่งของนิติบุคคลที่ใหญ่กว่าหรืออยู่ในระดับสูงกว่าได้

แต่ทางปฏิบัติที่ปรากฏกันอยู่ในเมืองไทยปัจจุบันนี้ เป็นข้อยกเว้นจากกฎหมายปกครองดังกล่าว เพราะเรามีองค์กร หน่วยงาน และคำสั่งที่เราไม่มีสถาบันใดที่จะเป็นสื่อกลางเพื่อพิจารณาว่า องค์กร หน่วยงาน และคำสั่งนั้น ๆ ดังขึ้นมา สั่งขึ้นมา ถูกต้องตามกระบวนการแห่งการบริหารการปกครองหรือไม่ ? นิติบุคคลแห่งรัฐอื่น เป็นหน่วยท้องถิ่นจะมีอะไรเป็นพิเศษไปจากอำนาจหน้าที่ซึ่งแว่นไวกับนิติบุคคลแห่งรัฐในส่วนกลางบ้าง? เหล่านี้ล้วนเป็นคำถามที่ยังไม่มีใครตอบ

๒. ทำไมจึงต้องกำหนดให้ทบวงการเมืองเป็นนิติบุคคล

นิติบุคคล ตามที่หมายถึง บุคคลตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากบุคคล หรือสภาพบุคคลตามหลักสรีรวิทยา อันประกอบด้วยเนื้อเป็นชีวิตอื่นมาตามธรรมชาติ การเป็นบุคคลตามกฎหมายที่กำเนิดขึ้นพร้อมกับแนวความคิดในการวางระเบียบทางสังคมด้วยกฎหมาย กฎหมายเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ทางสังคม โดยมีจุดประสงค์จะให้คนในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยสันติสุข ทั้งมีสิทธิและหน้าที่ต่อกันและกันโดยเท่าเทียมกัน

ในการสร้างความเสมอภาคของคนในสังคม ก็จำเป็นต้องมีบรรทัดฐานอันหนึ่งที่คนในสังคมสามารถปฏิบัติได้แม้ว่าบางคนจะหึงพ้อใจหรือไม่ก็ตาม แต่โดยรวบรวมแล้วก็ย่อมจะก่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขึ้นมาได้ จะโดยอาศัย

LIART

บรรทัดฐานทางศีลธรรมหรือประเพณีนิยมหรือไม่ก็ตาม และนั่นก็เป็นที่มาของกฎหมาย
แต่เดิม ส่วนที่มาเพิ่มเติมจนบังเกิดโครงสร้างทางกฎหมายเป็นพิเศษ และมีที่มาของ
กฎหมายหลายสายหลายแขนงขึ้นนั้น ก็ล้วนเป็นวิวัฒนาการทางกฎหมายที่เพิ่มพูนขึ้นตาม
กาลสมัยและความจำเป็นของสังคมในขณะนั้น เป็นปัจจัยเกื้อหนุนต่อเนื่องกันมา

แรกเริ่มเดิมที การจัดให้คนแต่ละคนในสังคมได้ตระหนักในสิทธิ หน้าที่
ของตนเองนั้น เป็นสิ่งจำเป็นโดยเริ่มจาก การไม่ประทุษร้ายต่อกัน การไม่หยิบ
ฉวยเอาสิ่งของที่ไม่ใช่ของของตน การไม่ละเมิดในคามประเวณี ฯลฯ ในส่วนที่เป็น
หน้าที่นั้นก็คือ การปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎเกณฑ์และประเพณีนิยมของสังคม ฯลฯ และ
ในส่วนที่เป็นสิทธิก็คือ ข้อสงวนที่ตนเป็นเจ้าของซึ่งผู้ใดจะละเมิดเพิกถอน หรือจะ
ล่วงล้ำกว่าภายในสิทธินั้นมิได้

จากกฎเกณฑ์ที่ง่าย ๆ ก็นำไปสู่กฎเกณฑ์ที่ยู่ยากสลับซับซ้อนขึ้นมา เนื่อง
จากสังคมได้แปรสภาพไปสู่กิจกรรมที่หนาแน่นขึ้น และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายเข้า
ด้วยกัน การค้าขาย การพาณิชย์ ต่าง ๆ ล้วนนำไปสู่กฎเกณฑ์ทางกฎหมายที่จะต้อง
ปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุฉะนี้ สภาพทางกฎหมายของบุคคลอันเป็นปัจเจกชนก็แปรเปลี่ยน
ไปสู่สภาพทางกฎหมายที่ปัจเจกชนทั้งหลายได้ตกลงกันรวมกันเป็นหมู่เหล่า อันหนึ่งอัน
เดียวกัน ในกรณีเช่นนี้สภาพทางกฎหมายของบุคคลแต่ละคนอันเป็นปัจเจกชน จึงต้องถูก
กำหนดครอบคลุมไว้ด้วยสภาพทางกฎหมายอย่างใหม่ซ้อนขึ้นมา คือถือว่าเป็นนิติบุคคล
ด้วยโดยมิได้ทำลายสภาพทางกฎหมายของปัจเจกชนไปเสีย

แต่ก็เกิดสภาพทางกฎหมายของบุคคลต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นหมื่น เป็นสมาคม เป็นบริษัท อันเป็นกลุ่มเป็นก้อนขึ้น

อย่างไรก็ตาม บริษัท และสมาคม ดังกล่าวก็เป็นเพียงนิติสมมติที่มอบไว้ให้แก่กลุ่มบุคคลที่รวมกันเพื่อวัตถุประสงค์บางอย่างเท่านั้น หากได้มีผลกระทบต่อส่วนรวมอย่างแท้จริงไม่ ถ้าจะตามว่า กลุ่มบุคคลอย่างไรจึงจะมีวัตถุประสงค์ของกลุ่มเพื่อส่วนรวมอย่างแท้จริง ก็ต้องตอบว่า "ราชการ" คือ กิจแห่งราชา หรือ สิทธิและอำนาจหน้าที่ของอุปการคุณแผ่นดิน ซึ่งมีวิวัฒนาการจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราช มาสู่ระบอบประชาธิปไตย และจากระบบการปกครองบังคับบัญชาอันมีเอกภาพอยู่ ณ องค์กษัตริย์แต่พระองค์เดียว มาสู่ระบบการปกครองบังคับบัญชาหลายชั้นหลายเชิงอันทำให้บังเกิดภาวะใหม่ในรูปการปกครองอันประกอบด้วย ระบบการรวมอำนาจ และการกระจายอำนาจพร้อมกันไป

ในขณะที่วิวัฒนาการแห่งกฎหมายได้ดำเนินมาถึงความเจริญขั้นสูง นักกฎหมายเริ่มมองเห็นว่า องค์การต่าง ๆ ของรัฐบาลมีหลายประเภท และหลายระบบแตกต่างกันไปตามอำนาจหน้าที่ และก็มองเห็นว่า องค์การต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งเพิ่มพูนมากขึ้นแต่ประสิทธิภาพกลับลดลง เหตุที่ประสิทธิภาพในการบริหารลดลงก็เนื่องจาก อำนาจการตัดสินใจตกอยู่กับผู้มีอำนาจในการบริหารเพียงไม่กี่คน ทั้ง ๆ ที่ราชการมีอยู่อย่างมากมาย ทำให้งานล่าช้า เพราะไม่สามารถวินิจฉัยปัญหาที่พัวพันกันอยู่อย่างแน่นหนาได้ จึงได้มีมติเห็นพ้องกันว่า องค์การใดของราชการที่ต้องการปฏิบัติตามแนวทางของตนเป็นพิเศษ โดยมีกระบวนการปฏิบัติที่สิ้นสุดในตนเองได้ มีสิทธิและหน้าที่อันสมบูรณ์เหมาะสมต่อภารกิจของแต่ละองค์การแล้ว ไซ้รก็ยอมจะเป็นองค์การ

พิเศษที่กฎหมายควรให้ความคุ้มครองในฐานะ บุคคลตามกฎหมายได้ โดยรวมเรียก
องค์การของรัฐบาลหรือหน่วยงานของทางราชการในรูปแบบต่าง ๆ กันว่า "ทบวง
การเมือง" และยกฐานะทางกฎหมายให้ตรงไว้ซึ่งสภาพความเป็น "นิติบุคคล" ด้วย

๓. ทำไมทบวงการเมืองจึงเป็นนิติบุคคลที่พิเศษกว่า นิติบุคคลอื่น ๆ

โคกลาวอธิบายไวบางแลว่า สภาพความเป็นนิติบุคคลของทบวงการ
เมืองตามหลักกฎหมายแพ่งนั้น ไม่ได้แสดงผลงานของรัฐหรืองานของฝ่ายปกครองแต่
อย่างใด เพราะทบวงการเมืองมีความหมายและมีคุณลักษณะพิเศษยิ่งกว่านิติบุคคลอื่น ๆ
ดังจะเห็นได้จากประเด็นแรกสุดก็คือ นิติบุคคลของเอกชน เป็นการริเริ่มขึ้นจากภาค
เอกชนไม่ใช่จากรัฐ และมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งที่มุ่ง เฉพาะกิจ เป็นสำคัญ แต่นิติ-
บุคคลแห่งรัฐมีวัตถุประสงค์ต่อผลประโยชน์แห่งรัฐหรือประชาชนเป็นสำคัญ

ในประการที่สอง นิติบุคคลของเอกชนมีขีดความสามารถอันจำกัด และ
ไม่สามารถอ้างเอาอำนาจของรัฐมาใช้ในการดำเนินกิจการของตนได้ตรงกันข้ามนิติ
บุคคลแห่งรัฐมีกฎหมายและภารกิจต่าง ๆ อันเป็นของรัฐ ทั้งสิ้น ซึ่งสามารถจะสั่ง
บังคับ อนุญาต อนุมัติ หรือยกเว้นในสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ตามที่เห็นสมควร การขัดแย้ง
ต่อนิติบุคคลแห่งรัฐเท่ากับเป็นการขัดแย้งต่อการใช้อำนาจรัฐโดยตรง

ในประการที่สาม นิติบุคคลของเอกชนดังกล่าว มีเป้าหมายในด้านผล
ประโยชน์ของนิติบุคคลนั้นเป็นสำคัญ ไม่ว่าจะในด้านใดได้รับความคุ้มครองทางกฎ-
หมาย ในด้านการรักษาสิทธิและประโยชน์ของแต่ละหุ้นส่วนในนิติบุคคลนั้น ๆ ซึ่ง
นิติบุคคลแห่งรัฐ แม้บางแห่งจะมีรูปลักษณะของการหาผลประโยชน์ แต่ผลประโยชน์

เหล่านั้น นิติบุคคลไม่อาจนำมาใช้เพื่อประโยชน์ต่อนิติบุคคล จะต้องนำผลประโยชน์นั้นมาใช้ในกิจการส่วนรวมของรัฐ ซึ่งเราจะเห็นได้จากรัฐพาณิชย์บางอย่าง เช่น โรงงานยาสูบ เป็นต้น

คุณลักษณะพิเศษที่เด่นชัดของทบวงการ เมืองอัน เป็นนิติบุคคลแห่งรัฐนั้น ยังสามารถพิจารณาได้ในอีกหลายกระแส ซึ่งนิติบุคคลธรรมดา ไม่มีหรือไม่อาจจะมีได้ในทำนองเดียวกัน เพราะนิติบุคคลแห่งรัฐ มีลักษณะพิเศษที่ครอบคลุมไปถึง พื้นที่ และ ประชาชน ในท้องถิ่นนั้น ๆ ตัวอย่าง ได้แก่ ทบวงการเมืองในรูปของ "จังหวัด"

จังหวัดอัน เป็นนิติบุคคลแห่งรัฐนี้ มีลักษณะเฉพาะพิเศษ ๒ ประการ คือ ประการแรก จะต้องนำเอากฎเกณฑ์และนโยบายของรัฐบาลมาใช้ปฏิบัติในนิติบุคคลนี้ ในประการที่สองจะต้องดำเนินการเพื่อบริหารงานในจังหวัดให้ได้ผลประโยชน์ต่อประชาชนและท้องถิ่นในเขตนิติบุคคลจังหวัดให้มากที่สุด

ทบวงการเมือง ซึ่งได้ชื่อว่า จังหวัดนี้ ประกอบด้วยพื้นที่ของ อำเภอ และแต่ละอำเภอประกอบด้วยตำบลและหมู่บ้าน

คำว่า จังหวัด ในลักษณะแรกดังกล่าวมานี้ จะเห็นว่าไม่มีพื้นที่ใดในเขตจังหวัดจะยกเว้นจากอำนาจของรัฐไปได้ ไม่ว่าจะ มีเทศบาล สุขาภิบาล หรือไม ส่วนคำว่า จังหวัด ในลักษณะที่สอง นั้น จะเห็นว่า จังหวัดเป็นการปกครองตนเองรูปหนึ่ง โดยยกเว้นพื้นที่ของ เทศบาลและสุขาภิบาล

ถ้าจะถามว่า ทำไม จังหวัดตาม ป.ว.๒๑๔ กับ พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด จึงเป็นนิติบุคคลทั้ง ๒ ฉบับ ก็อาจตอบได้ว่า กฎหมายเขาคอง

LI RT

การให้จังหวัดในฐานะภูมิภาค มีนิติบุคคลอันหนึ่ง และจังหวัดในฐานะท้องถิ่นก็มีนิติบุคคลอีกอันหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่น่าประหลาดใจอีกเรื่องหนึ่งที่ปรากฏในระบบบริหารของเมืองไทยของเรา

ราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะเป็นนิติบุคคลได้อย่างไร ในเมื่อ งานของภูมิภาคทั้งหลายทั้งหมดเป็นงานของรัฐบาลกลาง ซึ่งแยกออกมาตั้งในพื้นที่เท่านั้นเอง นิติบุคคลของส่วนราชการเกษตรจังหวัด ก็คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่ที่จะต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นทุกกระทรวงทบวงกรม หรือตัวแทนของรัฐบาลกลาง ในงานของกระทรวงต่าง ๆ ในขอบเขตท้องที่ของจังหวัด ซึ่งก็หมายถึงว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวแทนนิติบุคคลของกระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ นั้นเองในระดับจังหวัด

จังหวัด เป็นนิติบุคคล โดยพื้นที่และประชาชนไม่ได้เป็นนิติบุคคลโดยมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเทศบาลกลางตั้งอยู่ ฉะนั้นไม่ว่าจังหวัดจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือท้องถิ่นจังหวัดก็เป็นนิติบุคคลเพียงอันเดียว ส่วนงานหรือหน่วยงานในท้องที่ของจังหวัดจะมีรูปแบบใดก็เป็นเรื่องที่จะต้องจัดให้เหมาะสมไปตามสภาพแห่งการบริหารนั้น ๆ เช่น จังหวัดมีบทบาทต้องรับนโยบายและบริการของรัฐ มาจัดทำทำไป ส่วนใดที่รัฐไม่ทำ จังหวัดก็จัดทำเองได้ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องมีนิติบุคคลซ้อนกันสองนิติบุคคล

คุณสมบัติของนิติบุคคลแห่งรัฐประการต่อไปก็คือ การปฏิบัติเพื่อสาธารณประโยชน์โดยมีกระบวนการทางกฎหมายรองรับอยู่ ซึ่งในประเด็นแรก ก็เป็นที่เข้าใจ

อย่างชัดเจนอยู่ว่างานของรัฐก็ดี งานของหน่วยปกครองใดก็ดี ย่อมมีพื้นฐานของการให้บริการสาธารณะอยู่ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ว่าจะ เป็นคานาสาธารณูปการ การให้การศึกษา หรือเกษตรกรรม แต่ประเด็นที่สำคัญก็คือ กระบวนการที่มีกฎหมายรองรับ นิติบุคคลของรัฐจะปฏิบัติงานไม่ได้ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้และกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ก็มีระดับ ขั้นตอน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลนั้น ๆ กำหนดไว้และเมื่อมีความจำเป็นต่อสถานการณ์ นิติบุคคลแห่งรัฐก็อาจจะใช้อำนาจพิเศษบางอย่างได้ซึ่ง เป็นอำนาจการใช้ดุลพินิจซึ่งแม้กฎหมายจะไม่มีหรือไม่ได้กำหนดไว้ก็อาจดำเนินการไปได้ แต่ทั้งนี้ จะต้องดำเนินการด้วยความ เป็นธรรม ซึ่งคุณสมบัติอย่างนี้ไม่มีปรากฏ อยู่ในนิติบุคคลตาม ป.พ.พ.

นอกจากนั้น ทบวงการเมืองอัน เป็นนิติบุคคลของรัฐนั้น ยังต้องมีลักษณะ การปฏิบัติงานที่ ต่อเนื่องถาวร ไม่ว่าตัวบุคคลจะ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และงานของ รัฐหรืองานของนิติบุคคลของรัฐนั้น จะต้องดำเนินการต่อไป ไม่มีอันสิ้นสุด จะยกเลิกไป เมื่อขาดทุน หรือตามอำเภอใจไม่ได้

๔. ในองค์การหนึ่ง ๆ ของรัฐ จะมีนิติบุคคลแห่งรัฐเกินกว่าหนึ่งได้หรือไม่

ปัญหาเรื่องนี้ ถึงแม้จะไม่ได้ยกขึ้นมาถกเถียงกัน เป็นปัญหาอยู่แล้วในทางปฏิบัติ ดังเห็นได้จากกระทรวงต่าง ๆ ในราชการบริหารส่วนดิน ซึ่งเป็นนิติบุคคลและกรมต่าง ๆ ก็เป็นนิติบุคคลรวมอยู่ด้วย เช่น ในกระทรวงมหาดไทยถ้าจะนับจำนวนนิติบุคคลดูแล้วก็น่าจะมากกว่า ๑๔ กรม หรือ ๑๔ นิติบุคคล รวมกับนิติบุคคลของกระทรวงมหาดไทยด้วยแล้วก็ เป็น ๑๕ นิติบุคคล ทั้งนี้ ไม่นับเอารัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวง

LIART

มหาดไทยรวมเข้าไปด้วย

อะไร เป็นสาเหตุทำให้กระทรวงต่าง ๆ จึงมีปริมาณนิติบุคคลเข้าซ้อนกัน
อยู่มากมายถึงเพียงนั้น มีหลักกฎหมายอะไร เป็นเบื้องหลังจึงทำให้เกิดสภาพอันแปลก
ประหลาดเป็นพิเศษไปถึงเพียงนั้น ? หรือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วตามข้อกฎหมายที่ได้
กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า กรมเป็นนิติบุคคล และเท่าที่การบริหารราชการแผ่นดินที่
ผ่านมานับแต่มีการกำหนดส่วนราชการ เป็นนิติบุคคลขึ้นก็สามารถถือปฏิบัติกันมาได้โดย
ปราศจากข้อขัดแย้งทางกฎหมาย ซึ่งก็เป็นเรื่องที่น่าศึกษาอย่างยิ่งสำหรับกรณีของ
ไทยเรา

เมื่อลองพลิกดูข้อกฎหมายในแง่ของความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ก็จะ
พบว่าเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้สถาปนากรมต่าง ๆ ขึ้นเป็นกระ
ทรวง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ นั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัด
สรรพระราชอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่แต่ละกระทรวงไว้เป็นส่วนนี้ดี พระ
ราชอำนาจที่ทรงพระราชทานแก่กระทรวงต่าง ๆ นั้น ถือได้ว่า เป็นการกำหนดสภาพ
ทางกฎหมายของส่วนราชการหรือทบวงการเมืองขึ้นแล้ว โดยแต่ละกระทรวงสามารถ
วินิจฉัยปัญหาและภารกิจของกระทรวงได้เองอย่างเต็มที่ หากมีสิ่งใดที่เกินเลยต่อ
ความสามารถของกระทรวงจะปฏิบัติได้ก็จะนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาให้คำ
ปรึกษาหารือเป็นพระราโชบายตามควรแก่กรณีเป็นเรื่อง ๆ ไป

ในลักษณะการอันปรากฏในขณะนั้น ก็ไม่มีเหตุผลทางประวัติศาสตร์ส่วนใด
เลยที่จะกำหนดไว้ว่าบรรดาพระราชอำนาจนั้น ๆ ได้ทรงพระราชทานแก่กรมต่าง ๆ ที่
สังกัดต่อกระทรวงมหาดไทยด้วย เพราะกรมต่าง ๆ ในขณะนั้น ก็ได้โดยสถานภาพ

LI RT

เป็นกระทรวงหมดแล้ว กรมต่าง ๆ ที่เหลืออยู่ก็เป็นเพียงส่วนราชการรอง หรือส่วนราชการย่อยของกระทรวงเท่านั้น โดยแบ่งภารกิจบางส่วนให้กรมไปจัดทำ เช่น ใน "ด้านการทะเบียน การเจ้าหน้าที่ การต่างประเทศและการบัญชี เป็นต้น โดยมีศูนย์กลางงานเรื่อง คน เงิน และงานในที่แหล่งเดียวกัน หากได้มีแยกแยะออกจากกันเป็น กรม ๆ เหมือนคณะนี้ไม่

เมื่อปราชญ์ราชบัณฑิตทางกฎหมาย ได้ร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ ก็กำหนดไว้แต่เพียงว่า ทบวงการเมือง เป็นนิติบุคคล ทบวงการเมืองดังกล่าวได้แก่ "กระทรวง และ กรม ในรัฐบาล เทศาภิบาลปกครองท้องที่ และประชาบาล ทั้งหมด"

ถ้าพิจารณาดูอย่างผิวเผินก็จะเห็นว่ากรมต่าง ๆ มีความหมายเป็น ทบวงการเมือง ฉะนั้น สภาพทางกฎหมายของกรมก็ต้องเป็นนิติบุคคลด้วย โดยมีได้พิจารณาว่าในยุคสมัยนั้นยังมีส่วนราชการของรัฐบาลที่เป็นกรมหลายกรม ยังไม่อาจยกขึ้นเป็นกระทรวงได้ แต่จะต้องมีอำนาจหน้าที่ของตนเป็นพิเศษ เช่น หอพระสมุดวชิรญาณ กรมศิลปากร สภาอุณาโลมแดง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๑ หมวด ๒ จึงกำหนดให้กรมเป็นทบวงการเมืองและมีสถานภาพทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล

อย่างไรก็ตาม เหตุผลเพียงเท่านี้แม้จะเพียงพอสำหรับผู้ศึกษางานด้านบริหารอยู่บ้าง ก็ยังไม่อาจสร้างความประทับใจกับคนส่วนใหญ่ได้ จึงให้เหตุผลเพิ่มเติมยืนยันว่า การกำหนดให้กรมเป็นนิติบุคคลนั้นเป็นการถูกต้องแล้ว เพราะเมื่อกรม

LI RT

เป็นนิติบุคคลจะเป็นการลดภารกิจของกระทรวงลง เป็นการแบ่งเบางานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการแก้ไขปัญหาการมอบอำนาจหรือไม่มอบอำนาจได้อย่างดี ทำให้กระทรวงมุ่งมั่นเฉพาะในกิจการส่วนรวม หรือนโยบายส่วนรวมเท่านั้นมีจำเป็นต้องลงไปถึง งานปฏิบัติที่อาจวินิจฉัยได้ในระดับกรม แต่ความข้อนี้ ชัดต่อข้อเท็จจริงเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ก็ด้วยเหตุผลดังนี้

ในประการแรก กรมมีลักษณะเป็นสายการบังคับบัญชาของกระทรวงที่ย่อยลงมา (Administrative Hierarchy) ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของแต่ละกรม คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง กรมไม่อาจจะแยกออกเป็นเอกเทศได้ หากกรมเป็นนิติบุคคล กรมก็จะมีลักษณะเป็นเอกเทศเป็นราชการบริหารอิสระ เป็นทบวงการเมืองอิสระ สถานภาพทางสายการบังคับบัญชาก็จะหมดไป จริงอยู่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมานับร้อยปี เราย่อมมองไม่เห็นช่องแห่งความขัดแย้งแต่ประการใด เพราะกรมก็ปฏิบัติงานภายใต้กระทรวงมาตลอด แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่ถือปฏิบัตินั้นเป็นความถูกต้องเสมอไป สภาพทางกฎหมายของนิติบุคคลย่อมขัดแย้งต่อหลักสายการบังคับบัญชา เพราะนิติบุคคลไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามคำสั่งเสมอไป ถ้าคำสั่งนั้นเป็นคำสั่งที่ขัดกับอำนาจหน้าที่ของนิติบุคคลซึ่งกรมไม่มีอำนาจหน้าที่อะไรที่เป็นของตนเอง โดยเฉพาะงานของกรม ก็คือ งานของกระทรวงในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และข้าราชการที่ปฏิบัติในกรม ก็คือ ข้าราชการของกระทรวงที่ว่า ผู้ว่าราชการจังหวัด สังกัดกระทรวงมหาดไทย นายอำเภอสังกัดกระทรวงมหาดไทย นั้นไม่ได้หมายถึงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือกรมการปกครองแต่อย่างใด แต่หมายถึง การเป็นข้าราชการของทบวงการเมืองที่เป็นนิติบุคคลโดยส่วนรวมคือ กระทรวงมหาดไทย

และจะต้องมีระบบบริหารงานบุคคลรวมอยู่ ณ ที่ศูนย์กลางอันเดียวกัน ซึ่งปฏิบัติการในนามของกระทรวงมหาดไทยมิใช่เป็นเจ้าของเจ้าเข้าเจ้าของตัวบุคคลกันในแต่ละกรมอย่างที่ เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ในประการที่สอง ทบวงการเมืองหนึ่งแห่งจะมีนิติบุคคลแห่งรัฐ ๒ นิติบุคคลขึ้นไปไม่ได้ กระทรวงเมื่อเป็นนิติบุคคลแล้ว สายการบังคับบัญชาระดับกรมและ กองจะเป็นนิติบุคคลอีกไม่ได้ จังหวัดเมื่อเป็นนิติบุคคลแล้ว ส่วนราชการในจังหวัดตาม สายการบังคับบัญชา จะเป็นนิติบุคคลอีกไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการของกระทรวงอื่น หรือของจังหวัดเอง เช่น อำเภอ ตำบล ก็ตาม

ในการจำกัดสภาพความเป็นนิติบุคคลไว้อย่างถูกต้อง จะทำให้ระบบบริหารมีเอกภาพมากขึ้น และสามารถปฏิบัติงานได้ในนามของ นิติบุคคลส่วนรวมเพียงจุดเดียว และมีเอกภาพในตัวเอง โดยไม่ต้องอาศัยหลักบริหารแบบใหม่มาปรับปรุง กรมต่าง ๆ ก็บริหารงานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่ต่างกรมต่างสิ่ง ต่างกรมต่างมีหน่วยราชการในภูมิภาคอยู่ทุกกรม แยกระบบการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ ออกจากกันอย่างที่ เป็นอยู่ทุกวันนี้ แทนที่จังหวัดจะรับคำสั่งจาก ๑๔ นิติบุคคลในส่วนกลางกลับต้องรับคำสั่งจาก ๑๐๐ นิติบุคคลขึ้นไป ทำให้การปฏิบัติงานสับสนและมีแต่กระดาษของทางราชการที่ลอยไปลอยมาโต้ตอบกันไปแต่หาได้มีแผนสารอย่างแท้จริงไม่

นอกจากนั้น ส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งแยกออกมาจากกรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นนิติบุคคลนับร้อย ๆ แห่งนั้น ก็เข้าไปประจำอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ นับเป็นร้อย ๆ หน่วย ในบางจังหวัดมีถึง ๒๐๐ หน่วยงาน จึงทำให้น่าสงสัยว่า จะมีใครสามารถบริหารงานที่มีขอบข่ายการบังคับบัญชากว้างขวางเช่นนี้ได้

นักวิชาการบางท่านได้ให้ความเห็นว่า หากกรมไม่เป็นนิติบุคคลแล้ว กรมจะปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบและแบ่งเบาภาระของกระทรวงได้อย่างไร ซึ่งเรื่องนี้ไม่น่าจะมีปัญหาแต่อย่างใด กล่าวคือ เมื่อกรมมิใช่ นิติบุคคล กรมก็ต้องปฏิบัติงานภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงงบประมาณแผ่นดินที่มอบให้กระทรวงพิจารณาจัดสรรเพื่อส่วนรวม ไม่ใช่แต่ละกรมแบ่งแยกกันออกไป เช่นเดียวกับจังหวัดที่จะต้องมีงบประมาณส่วนรวมโดยรัฐบาลกลางส่งให้จังหวัดโดยตรง เพื่อจัดสรรให้แก่อำเภอ มีใช้มอบให้แก่อำเภอแต่ละอำเภออันใดกันนั้น

โดยหลักการแล้ว กรมจะมีข้าราชการและงานต่าง ๆ ในแง่ของหน่วยสนับสนุนเท่านั้น โดยปฏิบัติงานซึ่งมีลักษณะเป็นส่วนรวมโดยทั่วไปของภูมิภาคทั่วราชอาณาจักรในนามของกระทรวง เป็นงานสนับสนุนส่งเสริมให้งานภูมิภาคแข็งแกร่งและคอยควบคุมเฉพาะภารกิจอันเป็นของรัฐโดยส่วนรวมเท่านั้น มิควรเข้าไปบังคับบัญชากำกับจังหวัดทั้งในเรื่องของคน งบประมาณ และงานทุกอย่าง ซึ่งมีแต่จะทำให้จังหวัดอ่อนแอและไร้ประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบของกรมไม่ได้เกิดจากการเป็นนิติบุคคล และเกิดจากระบบการมอบอำนาจ หรือ การแบ่งอำนาจเป็นสำคัญ ซึ่งก็สามารถทำให้กรมสามารถปฏิบัติงานได้คล่องตัวและไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำมากนัก ข้าราชการที่มีความรู้ความสามารถจะไปปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคเป็นส่วนใหญ่

๕. การมอบอำนาจของนิติบุคคลระดับกระทรวงให้แก่นิติบุคคลระดับจังหวัด

การมอบอำนาจของนิติบุคคลระดับกระทรวงให้แก่นิติบุคคลระดับจังหวัด เป็นการแบ่งอำนาจของส่วนกลางไปปฏิบัติในท้องที่แต่ละจังหวัด อันเป็นการแบ่งเบาภาระของส่วนกลางออกไปปฏิบัติทั่วราชอาณาจักร

LI RT

การแบ่งอำนาจหรือมอบอำนาจในกรณีเช่นนี้มีใ้ตีความความว่า จังหวัด
จะมีสภาพตัดขาดไปจากราชการบริหารส่วนกลางไม่เหมือนกับแม่และลูก ถึงอย่างไร
ก็เป็นแม่และลูกกันวันยังค่ำ แต่เมื่อส่งลูกไปให้คนอื่นเขาเลี้ยงดู ก็จำเป็นต้องสอนลูก
ให้เชื่อฟังคนเลี้ยงซึ่งในกรณีของจังหวัดเช่นกับส่วนราชการต่าง ๆ ในจังหวัดยังไม่มี
สภาพแปรไปจากสายงานของกระทรวงที่ส่วนราชการนั้นสังกัดอยู่ แต่ผู้อำนวยการ
บริหารในระดับจังหวัดคือ ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีสถานภาพทางกฎหมายเป็นตัวแทน
ของกระทรวงในส่วนกลาง สามารถวินิจฉัยสั่งการตัดสินใจในงานของกระทรวงนั้น
ได้ตามกฎหมาย

ที่กล่าวว่า "ตามกฎหมาย" ก็เพราะ การมอบอำนาจดังกล่าวจะต้อง
กระทำในรูปกฎหมายจะเป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ฯลฯ
ก็ตามแต่ แต่จะต้องเป็นคำสั่งที่ได้รับอำนาจจากรัฐในการมอบอำนาจนั้น ๆ และเมื่อ
มอบอำนาจกันแล้ว ผู้รับมอบก็จะมีอำนาจอย่างเต็มที่ ไม่ใช่มอบอำนาจกับครึ่งๆกลางๆ
หรือมอบบ้าง ไม่มอบบ้างอย่างที่เห็นอยู่ทุกวันนี้ ทั้งนี้เพราะ ไม่ดีในหลักการที่ว่างวน
ของรัฐสิ่งใดที่จะต้องดำเนินการในระดับจังหวัดจะต้องเป็นอำนาจของจังหวัดและสิ้นสุด
ในระดับจังหวัด

การที่กระทรวงต่าง ๆ ส่งส่วนราชการไปปฏิบัติงานในจังหวัดแล้ว มิได้
มอบอำนาจออกไปให้ตัวแทนของกระทรวง (ผู้ว่าราชการจังหวัด) ดูแลอำนาจศร
ตามกฎหมายก็เท่ากับไม่ได้ส่งหน่วยงานเหล่านั้นออกไป เพราะเรื่องทุกเรื่องก็ต้อง
วิ่งกลับมายังกระทรวง เพื่อตัดสินใจทั้งสิ้นหากงานของรัฐมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น เท่า
ใด ระบบการมอบอำนาจที่ล้มเหลวเช่นนั้น ก็จะทำให้เป็นภาระพ้องถึงความล่าช้าของ
ระบบราชการเป็นเท่าทวีคูณ

กิจกรรมบางอย่างของรัฐ เป็นเรื่องใหญ่และสำคัญเกินต่อกำลังของ จังหวัด หรือ เป็นกรณีของอำนาจอธิปไตยในส่วนอื่นซึ่งไม่ใช่ฝ่ายบริหาร หรืออำมอบให้แก่ จังหวัดไปจัดทำอาจบังเกิดผลเสียมากกว่าผลดี ในกรณีเช่นนี้รัฐหรือส่วนกลางจะจัด ดำเนินการเอง ซึ่งก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่สายงานราชการส่วนกลางเหล่านี้จะยื่นมือ เข้าไปในท้องที่ของจังหวัดได้ แต่ก็เป็นเรื่องในกรณีพิเศษบางเรื่องเท่านั้น ทั้งนี้ได้ว่า เป็นข้อยกเว้นตามระบบ บริหารปกติธรรมดาด้วยการแบ่งหรือมอบอำนาจโดยทั่วไป

สรุป โดยที่บทความนี้ เป็นบทความที่ต้องการแสดงแง่มุมต่าง ๆ ของคำว่า ทบวง การเมือง และนิติบุคคลเท่านั้น จึงจะไม่ขอกล่าวถึงรายละเอียดในระบบบริหาร ราชการแผ่นดินในด้านอื่นๆ เพียงแต่จะขอย้ำในท้ายที่สุดนี้ว่า ทบวงการเมือง เป็น องค์การที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสถาบันทำหน้าที่ในภารกิจของรัฐต่อสังคมในด้านต่าง ๆ กัน และทบวงการเมืองก็มีปรากฏอยู่หลายรูปแบบหลายวิธีการตามวิวัฒนาการของบ้าน เมือง แต่ทบวงการเมือง ก็มิใช่จะจัดตั้งขึ้นได้ตามใจชอบเพราะจะต้องนึกถึงสภาพ ทางการเมือง อำนาจหน้าที่และความสัมพันธ์กับส่วนราชการหรือทบวงการเมืองอื่นๆ ด้วย รวมกันไป จึงจะทำให้กิจกรรมของรัฐมีความกลมกลืนกัน และจัดแบ่งหน้าที่ความ รับผิดชอบได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีวัตถุประสงค์สมบูรณ์ตามที่ได้นุ่งหวังไว้

ความซับซ้อนของกิจกรรมของรัฐในปัจจุบัน ทำให้คำว่า ทบวงการเมือง นี้คำจำกัดความที่ไม่ชัดเจนเพียงพอเพราะ องค์การของรัฐหลายรูปแบบกำลังแยก คนเองไป เป็นหน่วยงานเอกชนมากขึ้นทุกที แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังพึงจับความได้ว่า องค์การของรัฐเหล่านี้มีเลือดเนื้อเชื้อไขมาจากภารกิจเริ่มของรัฐ หรือยังมุ่งหวังที่จะ ให้รัฐอุปถัมภ์ค่าจนอยู่ แม้จะมีใช้นิติบุคคลแห่งรัฐอย่างเต็มภาคภูมิก็ตาม

นิติบุคคลแห่งรัฐ เป็นหลักกฎหมายปกครองที่มีได้กำหนดไว้ในกฎหมายปกครองซึ่งเป็นกฎหมายมหาชนฉบับใดอย่างชัดเจน เพราะมักจะกำหนดให้มีสภาพนิติบุคคลตาม ป.พ.พ. ซึ่งเป็นกฎหมายเอกชนไว้แทนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ฉบับใดก็ตามนั้น รัฐธรรมนูญเองซึ่งเป็นแม่บทระบอบการปกครองประเทศ ก็ไม่อาจจะกำหนดรัฐบัญญัติครอบคลุมหลักการปกครองทั้งหมดได้ แต่ก็ไม่ได้อธิบายความว่า สิทธิ หน้าที่ และคุณค่าบางอย่างของประชาชนจะถูกกลืนหายไปเสียได้ แม้จะไม่ปรากฏ เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตาม

นิติบุคคลแห่งรัฐ เป็นแก่นในการพิจารณาองค์การของรัฐทางกฎหมายปกครองที่จะทำให้องค์การของรัฐมีระเบียบวินัย มีความเคารพซึ่งกันและกัน มีอ้อมให้อำนาจขององค์การของรัฐที่ยิ่งใหญ่กว่ามา ช่มแจงแค้นในสิ่งที่เป็นสิทธิและอำนาจขององค์การของรัฐที่เล็กและอ่อนแอกว่า ทำให้เราได้เรียนรู้ว่า กฎหมายไม่ได้สร้างไว้ให้บังคับแก่ประชาชนเท่านั้น แต่กฎหมายสร้างไว้ให้ข้าราชการถือปฏิบัติด้วยความเคารพนับถือต่อกัน และข้าราชการก็ต้องเคารพต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยพร้อม ๆ กันไป

หากบทความนี้ มีส่วนทำให้ท่านผู้สนใจในหลักการปกครองได้ตระหนักในบทบาทขององค์การหรือส่วนราชการของรัฐในทางที่เหมาะสมถูกต้อง และเป็นการสร้างสรรค์ระบบการบริหารการปกครองของประเทศแล้วก็แสดงว่าวัตถุประสงค์ในการเขียนบทความนี้ได้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งไม่มีเป้าหมายใดในโลกจะมีคุณค่าต่อผู้เขียนมากเท่านี้อีกแล้ว

LI RT

“ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๒๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ และมาตรา ๕ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ พ.ศ. ๒๕๒๒ สภาผู้แทนราษฎรตราข้อบังคับการประชุมของสภาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

การเลือกประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๔ การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกใดหนึ่งชื่อการเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

LI RT

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้นั้นได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อให้ออกเสียงลงคะแนน โดยเรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนน เป็นรายคนด้วยการชานชื่อที่เสนอชื่อใดชื่อหนึ่ง และให้ประธานของที่ประชุมเชิญสมาชิกทุกคน เป็นผู้ตรวจนับคะแนน

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

ข้อ ๕ การเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อนแล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

ข้อ ๖ เมื่อได้เลือกประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการรัฐสภารีบแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อนำความขึ้นกราบบังคมทูล

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการรัฐสภาส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

อำนาจและหน้าที่ของประธานสภาและรองประธานสภาผู้แทนราษฎรและหน้าที่ของเลขาธิการรัฐสภา

ข้อ ๗ ประธานสภา มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา

LI RT

- (๒) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (๓) รักษาความสงบเรียบร้อยในสภาตลอดถึงบริเวณของสภา
- (๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (๕) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามที่กำหนดไว้

ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๔ รองประธานสภา มีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอื่น เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติกิจการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อประธานสภาไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานสภาสองคนให้รองประธานสภาคนหนึ่ง เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนหนึ่งก็ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สอง เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

ข้อ ๕ เลขาธิการรัฐสภามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการ
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการ เข้าปฏิบัติหน้าที่

(๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง

(๔) ควบคุมการทำรายงานการประชุม

(๕) ยินยอมมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง

(๖) รักษาสรุพเอกสารของสภา

(๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

(๘) ปฏิบัติกิจการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

LI RT

(๘) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานมอบหมาย

หมวด ๓

การประชุมสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

ข้อ ๑๐ การประชุมสภาที่เป็นการประชุมเปิดเผย ให้บุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

ให้ประธานสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์หากมีเหตุขัดข้อง ให้แจ้งที่ประชุมทราบ

การประชุมลับ ผู้ที่จะอยู่ในที่ประชุมหรือ ณ ที่ใดในระหว่างที่จะฟังการประชุมได้ก็แต่เฉพาะสมาชิก รัฐมนตรีและผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๑๑ ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามกำหนดที่สภามีมติไว้ แต่ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้ เมื่อเห็นว่าไม่มีเรื่องที่สมควรจะบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุม

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ก็ให้เรียกประชุมได้

LIART

ข้อ ๑๒ การนัดประชุม ต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อได้บอกนัดในที่ประชุมแล้วจึงให้ทำหนังสือนัดเฉพาะสมาชิกไม่ได้มาประชุม

การนัดประชุม ให้นัดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ประธานสภาจะนัดรวกว่านั้นก็ได้เมื่อเห็นว่า เป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๓ ให้ส่งระเบียบวาระประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม แต่ประธานสภาจะจัดส่งเพิ่มเติมอีกในเวลาใดก็ได้ตามที่เห็นว่าจำเป็นหรือสมควร แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๔ การจัดระเบียบวาระประชุมให้จัดลำดับดังต่อไปนี้

- (๑) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๒) รับรองรายงานการประชุม
- (๓) กระทุถาม
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๗) เรื่องอื่น ๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วนจะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระประชุมก็ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้อัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใดในเรื่องด่วนไว้ในลำดับของระเบียบวาระการประชุม ก็ให้ประธานสภาพิจารณาว่าจะจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ ๑๕ ให้มีสมุดวางไว้สำหรับสมาชิกผู้มาประชุมลงชื่อก่อนเข้าประชุม
 ทุกคราว และมีสัญญาณให้เข้าประชุม ให้สมาชิกเข้านั่งในที่ที่จัดไว้
 เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่ง
 ลงแล้ว

ข้อ ๑๖ เมื่อต้นกำหนดประชุมครั้งชั่วคราว สมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม
 ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๑๗ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มีอายุ
 สูงสุด ซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการ
 เลือกตั้งประธานและรองประธานสภาตามข้อ ๔ และข้อ ๕ หรือเพื่อให้ที่ประชุม
 ดำเนินการเลือกตั้งประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้อง
 ประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๔ มาใช้บังคับโดย
 อนุโลม เว้นแต่การลงคะแนนให้กระทำตามข้อ ๒๔ (๑)

ข้อ ๑๘ การประชุมสภา ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีในระ
 เบียงวาระประชุมและต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียงวาระประชุมที่จัดไว้
 ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๙ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวด้วยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นทันทีระ
 เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธาน

ข้อ ๒๐ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธาน
 พิจารณานุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น

LIART

แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ เมื่อเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๒๑ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมในปัญหาใด ๆ สั่งพักการประชุม เลื่อนการประชุมหรือเลิกการประชุม ได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยมิได้สั่งอย่างใดและไม่มีรองประธานปฏิบัติหน้าที่แทนให้เลิกการประชุม

ข้อ ๒๒ รายงานการประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้สามฉบับ ณ สำนักงานคณะกรรมการรัฐสภา ไม่น้อยกว่าเจ็ดวันเพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมสภาดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๓ รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจดูแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลัง โดยคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอให้แก้ไขเพิ่มเติมก็ตาม ในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้นคณะกรรมการจะต้องตกลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๒๔ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมสภาที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานหรือรายงานการประชุมสภาที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อา

ผู้ของสภาสิ้นสุดลงให้เลขาธิการรัฐสภาบันทึก เหตุขึ้นไว้และเป็นผู้รับรองความถูกต้อง
ของรายงานการประชุม

ข้อ ๒๕ สภาอาจมีมติมิให้จกรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมดหรือ
แต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

ข้อ ๒๖ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้เป็นไปตามมติของสภา

ข้อ ๒๗ สภาอาจมีกฎหมายโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือ
ประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่ใดกล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

ข้อ ๒๘ ให้เลขาธิการรัฐสภาจัดพิมพ์รายงานการประชุมสภาขึ้น เป็นเล่ม
หนึ่งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่มีมติของสภาให้เปิดเผยและข้อความที่ห้าม
โฆษณา

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

ข้อ ๒๙ ญัตติทั้งหลายต้อง เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และ
ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ
เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๐ ญัตติตามมาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๑๔๔ ของรัฐธรรมนูญและ
ญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ ไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๓๑ ญัตติขอให้รัฐสภาตีความรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๔๑ ของ

รัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอ ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๓๒ ผู้ตัดข้อให้คณะกรรมการการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญ กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา ถ้าสมาชิกสภาเป็นผู้เสนอ ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือความมั่นคงของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจ การคลัง หรือในทางใด ๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใด ๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอผู้ตัดข้อเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าผู้ตัดข้อเป็นผู้ตัดข้อหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอผู้ตัดข้อทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ตัดข้อนั้น

ข้อ ๓๔ ให้ประธานสภาบรรจุผู้ตัดข้อเข้าระเบียบวาระประชุมในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ ในการนี้จะบรรจุเพิ่มเติมในระเบียบวาระประชุมที่จัดไปแล้วก็ได้

ข้อ ๓๕ ผู้ตัดข้อที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๓๖ ภายใต้บังคับข้อ ๓๔ โดยปกติให้ประธานสภาบรรจุผู้ตัดข้อเข้าระเบียบวาระประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ตัดข้อ นั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง เว้นแต่ร่างพระราชบัญญัติให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่

ประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติจากคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราช-
 บัญญัติ หรือตามมาตรา ๑๒๕ วรรคสองของรัฐธรรมบัญญัติ กำหนดวันตั้งกล่าวให้หมาย
 วันในสมัยประชุม

ข้อ ๓๗ ผู้คัดค้านไปนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

- (๑) ขอให้ปรึกษาหรือพิจารณาเป็นเรื่องด่วน
- (๒) ขอให้เปลี่ยนระเบียบวาระประชุม
- (๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๕ หรือข้อ ๒๗
- (๔) ผู้คัดค้านกล่าวในข้อ ๓๔ ข้อ ๒๔ ข้อ ๒๕ ข้อ ๔๔ หรือข้อ ๑๓๖
- (๕) ผู้คัดค้านที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓๘ เมื่อที่ประชุมกำลังปรึกษาหรือพิจารณาผู้คัดค้านโดยผู้ "ห้ามมิให้เสนอ
 เคื่อนอกจากผู้คัดค้านไปนี้

- (๑) ขอแปรผู้คดีเฉพาะในเรื่องที่มีใช้ร่างพระราชบัญญัติ
- (๒) ขอให้รวมระเบียบวาระประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียว
 หรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณาหรือขอให้บุคคล
 ส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

- (๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ
- (๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา
- (๖) ขอให้บอกอภิปราย
- (๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา

ผู้คัดค้าน (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่
 เสนอแล้ว "ห้ามมิให้เสนอผู้คัดค้านในข้อนี้้อีก

LI RT

ข้อ ๓๕ ผู้ตัดติตามข้อ ๓๔ (๖) และ (๗) ห้ามมิให้เสนอในคราวเดียวกันกับการอภิปรายของตน

ข้อ ๔๐ ผู้ตัดติตามข้อ ๓๔ (๗) ห้ามมิให้เสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่มีประชุมลงมติให้ยกเรื่องอันขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา ผู้ตัดติเดิมเป็นอันตกไป

ข้อ ๔๒ ผู้ตัดติที่ส่งเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ สมาชิกผู้เสนอและผู้รับรองเองลงลายมือชื่อในผู้ตัดตินั้น

ข้อ ๔๓ ผู้ตัดติที่ไม่ส่งเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองผู้ตัดติแสดงการรับรองโดยวิธีอื่นขึ้น

ข้อ ๔๔ การแก้ไขเพิ่มเติมผู้ตัดติที่ประธานสภาสั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมแล้วจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ผู้เสนอผู้ตัดติหรือผู้รับรองอาจถอนผู้ตัดติหรือการรับรองของตนได้โดยได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ ๔๕ การถอนคำแปรผู้ตัดติจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรผู้ตัดติจะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรผู้ตัดติ

ข้อ ๔๖ ภายใต้บังคับข้อ ๔๔ วรรคสอง การถอนชื่อจากการเป็นผู้รับรองหรือจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอผู้ตัดติจะกระทำมิได้

ข้อ ๔๗ ผู้ตัดติหรือคำแปรผู้ตัดติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอผู้ตัดติหรือผู้แปรผู้ตัดติไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอผู้ตัดติหรือผู้แปรผู้ตัดติไม่อยู่ในที่ประชุมโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ผู้ตัดติหรือคำแปรผู้ตัดตินั้นเป็นอันตกไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทน ต้องทำเป็นหนังสือต่อประธานสภา

ข้อ ๔๒ ผู้ক্তিใดตกไปแล้ว ห้ามมิให้นำผู้क्तिซึ่งมีหลักฐานเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ผู้क्तिที่ยังมิได้มีการลงมติ หรือผู้क्तिที่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่า เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ข้อ ๔๔ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอผู้क्तिหรือผู้แปรผู้क्ति แต่ตามผู้เสนอผู้क्तिหรือผู้แปรผู้क्तिมีหลายคน ให้ประธานอนุญาตให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น หรือผู้รับมอบหมายจากผู้แปรผู้क्तिซึ่งได้สงวนคำแปรผู้क्तिไว้ในชั้นคณะกรรมการให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรผู้क्तिด้วย

ข้อ ๕๐ เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้อง เป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปรายอีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและมีน้ำหนักเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๕๑ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอผู้क्ति ผู้แปรผู้क्ति ผู้รับรองผู้क्ति ผู้รับรองคำแปรผู้क्ति และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

LI RT

ข้อ ๕๒ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลัง
ปรึกษากันอยู่ ต้องไม่พุ่มเฟิย วนเวียน ซ้ำซากหรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสาร
ใด ๆ มาอ่านให้ที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น

ห้ามมิให้สมาชิกขรรยแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้ายหรือเสียด
สีบุคคลใดและห้ามมิให้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือบุคคลใดโดยไม่
จำเป็น

ข้อ ๕๓ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้
ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ ๕๔ สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามี การฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและ
ยกมือขึ้นทันทีระะ ประธานต้องให้โอกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่า ได้มีการ
ฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายหากถึง
เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ ๕๕ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๕๔

ข้อ ๕๖ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย

(๓) ที่ประชุมลงมติให้ยก เรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว
จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๘ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้วห้ามมิให้ผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่

LIART

ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งได้อภิปรายก่อน มีสิทธิอภิปรายสรุปความที่ได้อภิปรายกันมาแล้ว ใดก่อนที่ประชุมจะลงมติ

ข้อ ๕๕ ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๕๖ ถ้าประธานให้สัญญาด้วยการเกาะกอนหรือยื่นอื่น ให้ผู้ที่กำลังพูดอยู่หยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่จะต้องมิตติของสภา ให้ประธานขอให้ที่ประชุมลงมติ

ข้อ ๕๘ เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๑๓ ของรัฐธรรมนูญนั้น ในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากกว่า และในกรณีความเห็นของที่ประชุมมีเกินกว่าสองฝ่าย ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายมากที่สุด

การออกเสียงชี้ขาดของประธาน ให้กระทำเป็นการเปิดเผยโดยจะให้เหตุผลหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๕๙ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำเป็นการเปิดเผย แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือสมาชิกเสนอผู้ใดโดยสมาชิกรับรอง ไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ขอให้กระทำเป็นการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือสมาชิกเสนอผู้ตัดสิทธิ์ลงคะแนนลับตาม
วรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้านและมีผู้รับรอง ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่
ประชุม ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

ข้อ ๒๔ การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) กumpulkanลงคะแนน (สัญญาบัตรไฟฟราภาณบนแผงแสดงตำแหน่งที่นั่ง)
หรือยกมือขึ้นเห็นศีรษะตามที่ประธานกำหนด

(๒) ยืนขึ้น

(๓) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคน
ตามวิธีที่ประธานกำหนด

(๔) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การออกเสียงลงคะแนนโดยวิธีกumpulkanลงคะแนนนั้น ตามปกติให้กระทำ
แบบไม่ตั้ง เวลากลุ่มจะกระทำแบบตั้ง เวลากลุ่มใดต่อเมื่อคณะรัฐมนตรี หรือสมาชิก
รวมกัน ไม่น้อยกว่ายี่สิบคนร้องขอ

การออกเสียงลงคะแนนโดยเปิดเผยนั้นให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม
(๒) (๓) หรือ (๔) ใดต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอผู้ตัดสิทธิ์และที่
ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๓๐

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หรือ (๒) นั้น ให้กลุ่ม ยกมือหรือ
ยืนอยู่จนกว่าประธานจะสั่งให้เลิกกลุ่ม เอามือลงหรือนั่งลง แล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๕ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็น
ควยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ผู้ไม่เห็นควยให้เขียนเครื่องหมาย ✕ ส่วนผู้ไม่ออกเสียง
ให้เขียนเครื่องหมาย ○

LI RT

(๒) ผู้เห็นควยให้ลงเบี้ยสีน้ำเงิน ผู้ไม่เห็นควยให้ลงเบี้ยสีแดง ส่วนผู้
 มออกเสียงให้ลงเบี้ยสีขาว

(๓) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การที่จะให้ออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หรือ (๒) ให้เป็นอำนาจของ
 ประธานที่จะพิจารณาเห็นสมควร เว้นแต่จะมีผู้เสนอญัตติให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าว
 างตน และที่ประชุมอนุมัติและให้นำความในข้อ ๔ วรยศสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๖ ถ้ามีการลงมตินั้น ให้ลงมติในญัตติสุดท้ายก่อนแล้วย้อนเป็น
 ำดับไปหาญัตติต้น แต่มีให้ถือว่าความผิดพลาดในการเรียงลำดับดังกล่าวมานี้เป็นเหตุ
 หมดที่ใดลงคะแนนและนับคะแนนเสร็จแล้ว เป็นอันเสียไป

ข้อ ๒๗ ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

ข้อ ๒๘ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนนใน
 กรณีออกเสียงลงคะแนนเปิดเผย อาจลงคะแนนทางฝ่ายที่ยังนับคะแนนเสียงไม่เสร็จ
 ือในกรณีออกเสียงลงคะแนนลับอาจลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งให้นับคะแนนเสียง

ข้อ ๒๙ เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุม
 ติ ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วยคะแนน
 ียงถึงจำนวนเท่าใดก็ให้ประกาศด้วยว่า คะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่กำหนดไว้
 หรือไม่

ข้อ ๓๐ การนับคะแนนเสียงครั้งใด ถ้ารัฐมนตรีขอให้นับใหม่หรือสมาชิก
 ังขอโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนให้มีการนับใหม่ ก็ให้มีการนับคะแนน
 ียงใหม่

การนับคะแนนเสียงใหม่ดังกล่าวในวาระหนึ่ง ให้เปลี่ยนวิธีการนับคะแนน เป็นวิธีดังกล่าวในข้อ ๖๔ หรือ ข้อ ๖๕ ซึ่งอยู่ลำดับถัดไป แล้วแต่กรณี แต่หาวิธีที่ถูก ทักท้วงเป็นวิธีดังกล่าวในข้อ ๖๔ (๔) หรือ ข้อ ๖๕ (๓) ให้เปลี่ยนเป็นวิธีใด ๆ ตามที่ประธานเห็นสมควร

เมื่อได้มีการนับคะแนนเสียง โดยวิธีดังกล่าวในข้อ ๖๔ (๓) หรือ ข้อ ๖๕ (๒) แล้วจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่อีกมิได้

ข้อ ๓๑ ผู้ตัดใจไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็น อย่างอื่นหรือไม่เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยผู้ตัดใจ ความในวาระหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้ตัดใจเป็นร่างพระราชบัญญัติหรือ เรื่อง อื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัย โดยการออกเสียงลงคะแนน

หมวด ๔

กรรมาธิการ

ข้อ ๓๒ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้สภาตั้งคณะกรรมการ ธิการสามัญประจำสภาขึ้นสิบหกคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการมีจำนวนสิบเก้า คน คือ

- (๑) คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
- (๒) คณะกรรมาธิการการคมนาคม
- (๓) คณะกรรมาธิการการคลัง การธนาคาร และสถาบันการเงิน

- (๔) คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ
- (๕) คณะกรรมาธิการการทหาร
- (๖) คณะกรรมาธิการการปกครอง
- (๗) คณะกรรมาธิการการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
- (๘) คณะกรรมาธิการการวัฒนธรรมและสังคม
- (๙) คณะกรรมาธิการการศึกษา
- (๑๐) คณะกรรมาธิการการเศรษฐกิจ
- (๑๑) คณะกรรมาธิการการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- (๑๒) คณะกรรมาธิการสวัสดิการและการแรงงาน
- (๑๓) คณะกรรมาธิการอุตสาหกรรม
- (๑๔) คณะกรรมาธิการตรวจสอบการใช้เงินงบประมาณ
- (๑๕) คณะกรรมาธิการตรวจรายงานการประชุม
- (๑๖) คณะกรรมาธิการพิจารณาเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

หากมีความจำเป็น จะตั้งคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาคณะอื่นเพิ่ม
อีกเมื่อใดก็ได้

สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมาธิการสามัญประจำสภาได้ไม่เกินสองคณะ
ขอ ๑๓ การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้โดย
จำกัดจำนวน การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหกคน
การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรี
เสนอชื่อมีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด จำนวนนอกจานั้นให้
ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมาธิการให้เป็นไปตามวิธีที่ประ
กำหนด

ข้อ ๓๔ การประชุมคณะกรรมการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธานและเลขานุการจากกรรมการในคณะนั้น ๆ

คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใด ๆ ตามแต่จะมอบหมายได้

ข้อ ๓๕ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มา แสดงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ทำหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๓๖ สมาชิก รัฐมนตรี และผู้ซึ่งรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ แต่ในกรณีประชุมลับผู้ที่เข้าฟังการประชุมได้ ต้องเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๓๗ ภายในข้อบังคับข้อ ๓๖ ผู้เสนอผู้คดี รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรผู้คดีมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรผู้คดีไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นคราวหนึ่ง ผู้เสนอผู้คดีหรือผู้แปรผู้คดี อาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นกระทำแทนได้

ข้อ ๓๘ ให้เลขาธิการรัฐสภาประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอผู้คดีหรือผู้แปรผู้คดีมาชี้แจง

ระกอบผู้คดีหรือคำแปรผู้คดีแล้วแต่กรณีล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย หรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินต้องแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๓๘ ถ้าผู้แปรผู้คดีหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัดจนเวลาล่วงไป เกินกว่าสามสัปดาห์นับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มพิจารณา คำแปรผู้คดีใด คำแปรผู้คดีนั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่สำเร็จ

ข้อ ๔๐ ถ้าผู้แปรผู้คดีหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในการในข้อใด จะสงวนคำแปรผู้คดีในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๔๑ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นของตนในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๔๒ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือไต่สวนเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา

ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้บุคคลใด ๆ แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้

ข้อ ๔๓ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีควรทราบหรือควรปฏิบัติให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรี

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสั่ง เสด็จ
ของคณะกรรมการไต่ถามหรือให้คณะรัฐมนตรีทราบ คณะรัฐมนตรีได้ปฏิบัติตามข้อสั่ง เสด็จนั้นประ
การใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภา

ข้อ ๔๔ ถ้ามีมติของสภาให้คณะกรรมการไต่ถามหรือพิจารณา
สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้น
กระทำกิจการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาจะไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธาน
คณะกรรมการต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวความวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุม ให้ประธาน
สภารีบเสนอข้อที่ประชุมและที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ หรือให้ตั้ง
คณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่นสุดแต่ที่ประชุมจะ เห็นสม
ควร แต่ตราบอกสมัยประชุมและคณะกรรมการมีอำนาจประชุมได้ตามข้อ ๔๕ ก็ให้
ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้ว
แจ้งให้สภาทราบภายหลัง

ข้อ ๔๕ ห้ามมิให้คณะกรรมการใดดำเนินการของ สภาออกสมัยประ
ชุม เว้นแต่

(๑) ประธานสภาหรือกรรมการคนใดคนหนึ่งได้ร้องขอและสภามีมติไว้
ให้คณะกรรมการนั้นดำเนินการนอกสมัยประชุมได้

(๒) หลังจากปิดสมัยประชุมแล้ว ประธานสภาพิจารณาเห็น เป็นการ
สมควรเพื่อประโยชน์แห่งกิจการของสภา และให้ออกให้คณะกรรมการนั้นดำเนินการ
การนอกสมัยประชุม ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ประธานสภาแจ้งให้สภาทราบในโอกาสแรกที่มี
การประชุมสภา

ข้อ ๔๖ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (๒) ตาย
- (๓) ลาออก
- (๔) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม
- (๕) มีสภามติให้พ้นจากตำแหน่ง
- (๖) ขาดประชุมสาม ครั้งติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุสมควรและมีได้แจ้ง เป็น

หนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

ข้อ ๔๗ ในกรณีตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งต่อประธานสภาเพื่อให้สภาตั้งซ่อม

หมวด ๕

การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๔๘ ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภาและวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา

ข้อ ๔๙ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

- (๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ
- (๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

หลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดเจน
 ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายเดิม ให้ระบุมাত্রาที่
 ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการหรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

ข้อ ๕๐ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอต่อสภา ให้ประธานสภาทำการ
 ตรวจสอบและหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งสมาชิกนั้นทราบ

ให้ประธานสภาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิก เสนอให้คณะกรรมการวิสา
 มัญญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่ได้รับ

เมื่อคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติได้รับร่างพระราช
 บัญญัติตามวรรคสองแล้ว หากพิจารณารับรองไม่เสร็จภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับ
 จากประธานสภาให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๕๑ ในกรณีที่คณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติไม่ให้
 คำรับรองร่างพระราชบัญญัติใด ให้ประธานสภาแจ้งมติของคณะกรรมการพร้อมทั้ง
 ส่งบันทึกของคณะกรรมการเกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัตินั้นให้ที่
 ประชุมทราบโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๕๒ เมื่อคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติได้ให้คำรับรอง
 ร่างพระราชบัญญัติใดแล้ว ให้เสนอต่อประธานสภาและให้เลขาธิการรัฐสภาแจ้งให้
 สมาชิกผู้เสนอทราบด้วย

ข้อ ๕๓ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับวงเงินตามความหมายที่กำหนดไว้ใน
 มาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญซึ่งสมาชิกเป็นผู้เสนอนั้น ให้ประธานสภาส่งไปยังนายกรัฐมนตรี
 ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากคณะกรรมการวิสามัญ

วินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติเพื่อพิจารณารับรอง

ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้สมาชิกผู้เสนอทราบภายในสิบห้าวันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้นจากคณะกรรมการวิสามัญวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับทางการเงินเพราะเหตุใด

เมื่อนายกรัฐมนตรีได้รับร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งแล้ว หากไม่พิจารณารับรองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับ ให้ประธานสภาแจ้งเหตุขัดข้องให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๕๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๕๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะใช้ร่างพระราชบัญญัตินั้นใดเป็นหลักใน การพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๕๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๕๕ ก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อนเมื่อที่ประชุมอนุมัติ แต่ต้องไม่เกินหกสิบวัน

ข้อ ๕๗ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่ง รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาพิจารณาในลำดับต่อไป เป็นวาระที่สอง

ข้อ ๘๘ การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดย คณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง หรือกรรมาธิการเต็มสภา

ตามปกติ ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภาจจะกระทำได้ ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือ เมื่อสมาชิกเสนอผู้ตัดโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน และที่ประชุมอนุมัติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมาธิการเต็มสภานั้น สภาจะตั้ง คณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นก็ได้

ข้อ ๘๙ ในกรณีพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง นั้นสภาจะให้คณะกรรมาธิการสามัญหรือคณะกรรมาธิการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

ข้อ ๙๐๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นคณะกรรมาธิการที่สภาตั้ง สมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติลงหน้า เป็น หนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่สภารับหลักการแห่ง ร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้อำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้น ไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติ โดยปกติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิม ต้องไม่ ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๙๐๑ เมื่อคณะกรรมาธิการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นโดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงาน ต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใด บ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมาธิการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประ การใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของ

รมาธิการ ก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ข้อ ๑๐๒ เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติและรายงานของ
คณะกรรมการตามข้อ ๑๐๑ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมภายในสิบวัน

ข้อ ๑๐๓ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมา
เรเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบด้วยเป็นคณะกรรมการ และ
ประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา เป็นทั้งการพิจารณาชั้นคณะ
มาธิการและการพิจารณาของสภาในวาระที่สอง เรียงตามลำดับมารวมกันไป

ข้อ ๑๐๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณา
แล้วให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับ
รา และให้อภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือผู้ที่
ผู้คัดสงวนคำแปรญัตติ หรือที่กรรมาธิการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุม
งมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๐๕ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๐๔ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณา
งเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้ สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ทำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อความใดมิได้นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่
แก้ไข

ข้อ ๑๐๖ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้
พิจารณาเป็นวาระที่สาม

ข้อ ๑๐๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สามไม่มีการอภิปราย
ที่ประชุมลงมติว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ

ข้อ ๑๐๘ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ข้อ ๑๐๙ ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๒๔ ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๒๕ ของรัฐธรรมนูญ ได้ล่วงพ้นไป ประธานสภาขอปรึกษาที่ประชุมหรือสมาชิกอาจเสนอญัตติให้ยกร่างพระราชบัญญัตินั้นพิจารณาใหม่ได้

ข้อ ๑๑๐ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใดให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภาต่อไป

ข้อ ๑๑๑ ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ใดเสนอไปตามข้อ ๑๑๐ ให้ประธานสภาดำเนินการเพื่อให้สภากำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน

เมื่อสภาใดกำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังประธานวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้รายงานและเสนอร่างพระราชบัญญัติที่ใดพิจารณาแล้ว ให้สภาพิจารณาลงมติว่า เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้น

หมวด ๖
การตั้งกระทู้ถาม

ข้อ ๑๑๒ การตั้งกระทู้ถามให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือขึ้นต่อประธานสภา

โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และให้ระบุว่า จะให้ตอบใน
ราชกิจจานุเบกษาหรือจะให้ตอบในที่ประชุมสภา

ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อาจประกอบกระทู้ถาม ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้ง
กระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้จะมีใครยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตาม และถ้าจำ
เป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

คำถาม ข้อเท็จจริงที่อาจ ตลอดจนคำชี้แจงประกอบ ต้องไม่พึมพำเพื่อย
วนเวียน ขำขาก หรือมีลักษณะเป็นทำนองอภิปราย

ข้อ ๑๑๓ กระทู้ถามแต่ละกระทู้ขึ้นให้ตั้งถามและซักถามได้แต่เพียงคนเดียว

ข้อ ๑๑๔ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นเชิงประชด เสียดสีหรือแกล้งใส่ร้าย
- (๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก
- (๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ
- (๔) เป็นการให้ออกความเห็น
- (๕) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย
- (๖) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ
- (๗) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงานในหน้า

ใ้ราชการ

ข้อ ๑๑๕ กระทู้ถามตามข้อ ๑๑๔ (๓) นั้นจะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ในเมื่อที่
สาระสำคัญต่างกันหรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อ
ตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

ข้อ ๑๑๖ กรณีที่เกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือ เหตุฉุกเฉินที่มี

LI RT

ความจำเป็นรีบด่วนในอันจะรักษาความปลอดภัยสาธารณะหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมหรือ เสรีภาพของประชาชน อย่างร้ายแรง หรือกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีระหว่างประเทศซึ่ง เป็น เรื่องที่ รัฐมนตรีควรจะต้องรีบชี้แจงหรือดำเนินการ โดยทันทีนั้นจะตั้งกระทู้ถามควนก็ได้

ข้อ ๑๑๓ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดที่ สมาชิกตั้งถามมา เป็นหรือไม่เป็นกระทู้ถามตามข้อ ๑๑๒ ข้อ ๑๑๔ ข้อ ๑๑๕ หรือข้อ ๑๑๖

การวินิจฉัยดังกล่าวในวรรคหนึ่ง เป็นประการใด ให้เลขาธิการรัฐสภา แจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในสัปดาห์นับแต่วันที่ได้รับกระทู้ถามนั้น

ข้อ ๑๑๔ ให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ถามไปยังรัฐมนตรีซึ่ง เกี่ยวข้อง และโดยปกติให้บรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมภายในสัปดาห์นับแต่วันที่ส่งไป แต่ใน กรณีที่เป็นกระทู้ถามควนให้ประธานสภาจัดส่งกระทู้ไปยังรัฐมนตรีซึ่ง เกี่ยวข้องและ ให้แจ้งไปด้วยว่าใช้ว่าหนดจะให้ผู้ตั้งกระทู้ถาม เรื่องนั้นในการประชุมครั้งใด การ กำหนดเวลาดังกล่าวนี้ ให้ประธานสภาคำนึงถึงความสำคัญของ เหตุการณ์และความ สนใจของประชาชนซึ่งควรจะได้ทราบโดยปัจจุบันนั้น เป็นหลักพิจารณา

ในกรณีที่ประธานสภา ไม่อาจบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระประชุมได้ ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งให้แจ้ง เหตุขัดข้องให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๑๑๕ เมื่อถึงระเบียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ให้ประธานอนุญาตให้ ตามตามลำดับ

ถ้ามีกระทู้ถามควน ให้ประธานอนุญาตให้ถามก่อนกระทู้ถามธรรมดา

ถ้ามีกระทู้ถามควนหลายกระทู้ ให้ประธานอนุญาตให้ถามก่อนหลังตามที่

ประธานเห็นสมควร

การถาม มีให้ชี้แจงหรืออ่านคำชี้แจงประกอบ

ข้อ ๑๒๐ ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามได้

เมื่อถึงระเพียบวาระสำหรับกระทู้ถาม ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่
ไปประชุมให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

ข้อ ๑๒๑ การตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรีให้นำข้อ ๑๑๒ วรรคสาม มา
ใช้โดยอนุโลม

เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกสามครั้ง
จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็น และประธานอนุชุด

การซักถามนั้น ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิที่จะชี้แจงข้อเท็จจริงประกอบได้เท่า

น

ข้อ ๑๒๒ รัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผล
ประชุมและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ ๑๒๓ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามได้ไม่เกินห้ากระทู้
กรณีกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน ประธานสภาจะได้บรรจุกระทู้ถามเกินกว่าห้ากระทู้

ข้อ ๑๒๔ การประชุมครั้งหนึ่ง ๆ มีให้ผู้ตั้งกระทู้ถามคนเดียวกันถามเกิน
กระทู้เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อ ๑๒๕ กระทู้ถามใดที่รัฐมนตรียังมีได้ตอบ ให้เป็นอันระงับไปเมื่อ
มนตรีพ้นจากตำแหน่ง

หมวด ๓

การขออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ข้อ ๑๒๖ เมื่อสมาชิกมีความประสงค์จะเสนอผู้ใดขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๓๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้ยื่นต่อประธานสภาเป็นหนังสือ แสดงว่าจะขออภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายตัวหรือทั้งคณะในเรื่องใดบ้าง

หมวด ๔

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๒๗ สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพผู้เข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะและต้องแต่งกายโดยสุภาพตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

ส่วนการแต่งกายของสมาชิกนั้น ให้แต่งเครื่องแบบ ๆ หรือสากลนิยมหรือตามที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรกำหนด

ข้อ ๑๒๘ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปราม ให้เอนคำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุม หรือสั่งให้วงอกไปจากที่ประชุมครั้งนั้นโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืน ประธานมีอำนาจสั่งสารวัตรรัฐสภา รองสารวัตรรัฐสภา หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้

ว่าตัวออกจากสถานที่ประชุมหรือออกไปไหนพบบริเวณสภา
คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งมิได้

ข้อ ๑๒๘ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับ
ตลายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมสภาหรือบริเวณสภา หรือเข้าฟังการประชุมของ
สภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเหล่านั้น และการโฆษณาข้อความเพื่อตัวออก
ประชุมปรึกษาของสภาให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภาวางไว้

หมวด ๘

การรับเงินประจำตำแหน่งและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

ข้อ ๑๓๐ สมาชิกผู้ใดมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมตามกำหนดได้ ให้
เป็นหนังสือต่อ เลขาธิการรัฐสภา เพื่อทราบ การแจ้งโดยปกติให้แจ้งก่อนกำหนด
ประชุม

สมาชิกผู้ไม่มาประชุมตามกำหนดโดยมิได้แจ้งให้ เลขาธิการรัฐสภาทราบ
วรรคหนึ่งให้ถือว่าขาดประชุม

ความในสองวรรคก่อนมิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกไม่มาประชุมเนื่องจาก
ปฏิบัติกิจการอื่นที่เกี่ยวกับสภา

ข้อ ๑๓๑ สมาชิกผู้ใดขาดประชุม การรับเงินประจำตำแหน่งให้เป็นไป
กณชต่อไป

(๑) ขาดประชุมเกินหนึ่งในสี่ของจำนวนวันที่มีการประชุมในสมัยประชุม
หักเงินประจำตำแหน่งลง เฉพาะวันที่เกินวันละสี่ร้อยบาท

LI RT

(๒) ชาติประมุขตลอดสมัยประชุม ให้คงจ่ายเงินประจำตำแหน่งในระหว่างสมัยประชุมนั้น เสียทั้งสิ้น

ข้อ ๑๓๒ สมาชิกผู้ใดต้องคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ให้คงจ่ายเงินประจำตำแหน่ง

ข้อ ๑๓๓ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าพาหนะของสมาชิกหรือกรรมการให้เบิกได้ไม่เกินอัตราของผู้ดำรงตำแหน่งที่เทียบเท่าปลัดกระทรวง ตามบัญชีแห่งกฎหมาย หรือระเบียบของทางราชการว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

ข้อ ๑๓๔ การเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าพาหนะ ให้ยื่นเปิดต่อเลขาธิการรัฐสภาตามแบบ โดยสมาชิกหรือกรรมการผู้เปิดจะต้องลงลายมือชื่อรับรองว่าได้จ่ายไปจริงตามที่เบิกขึ้นทั้งนี้ จะมีใบสำคัญในการจ่ายแนบมาพร้อมกับการเบิกนั้นหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๑๓๕ ให้เลขาธิการรัฐสภาเป็นผู้พิจารณาสั่งจ่ายเงินที่เบิกจ่ายตามข้อนี้

หมวด ๑๐

บทสุดท้าย

ข้อ ๑๓๖ ถ้าประธานสภาหรือสมาชิกเสมอผู้ใดโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าสี่สิบคน ให้สภาสั่งตั้งคณะกรรมาธิการหรือบางส่วนของสภาชั่วคราวเฉพาะกรณีและที่ประชุมอนุมัติ ก็ให้คงใช้ได้

ข้อ ๑๓๗ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเป็นประการใดแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๑๓๘ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การเสนอและการพิจารณาญัตติดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๙ ในกรณีที่มีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณา เกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวนในฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๑ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการพิจารณาอาญาที่สมาชิกถูกฟ้องในระหว่างสมัยประชุม ตามมาตรา ๑๒๒ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๔๐ สภาจะประชุมปรึกษาเรื่องการร้องขอให้ปล่อยสมาชิกซึ่งถูกฟ้องตามมาตรา ๑๒๓ ของรัฐธรรมนูญ จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อประธานสภาขอปรึกษาที่ประชุมหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน การพิจารณาเรื่องดังกล่าว ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระประชุมเป็นเรื่องด่วน

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๔๐ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้วก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับที่ใช้ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๔๑ ให้กรรมการในคณะกรรมการสามัญประจำสภาทุกคนพ้นจากตำแหน่งกรรมการเมื่อมีการตั้งกรรมการสามัญตามข้อ ๙๒ แล้ว เว้นแต่คณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดมีการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

(ลงชื่อ)

บุญเห่ง ทองสวัสดิ์

(นายบุญเห่ง ทองสวัสดิ์)

ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ภาคพระราชบัญญัติ

Legislative Institutional Repository of Thailand

พระราชบัญญัติ
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

- (๑) พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ พุทธศักราช ๒๔๘๒
- (๒) พระราชบัญญัติป้องกันภัยทางอากาศ (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช

๒๔๘๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน" หมายความว่า การดำเนินการโดย
หน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในการป้องกันและบรรเทาอันตรายหรือความเสียหาย
ออกจากสาธารณภัย ภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรมไม่ว่าการดำเนินการนั้น
กระทำก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยหรือภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว และหมาย-
รวมถึงการอพยพประชาชนและส่วนราชการเพื่อการนั้น

"สาธารณภัย" หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ตลอดจนภัย
อันมีมาเป็นสาธารณะไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิด
อันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประ-
หรือของรัฐ

"ภัยทางอากาศ" หมายความว่า ภัยอันเกิดจากการโจมตีทางอากาศ

"การก่อวินาศกรรม" หมายความว่า การกระทำใด ๆ อันเป็นการมุ่ง
ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ หรือสิ่งอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการ
ณ ชักชวนแห่งเหมียวระบบการปฏิบัติงานใด ๆ ตลอดจนการประทุษร้ายต่อ
อันเป็นการก่อให้เกิดความปั่นป่วนทางการเมือง การเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
โดยมุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของรัฐ

"หน่วยอาสาสมัคร" หมายความว่า หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่าย

พล

"เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน" หมายความว่า ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

"พนักงานป้องกันภัย" หมายความว่า บุคคลซึ่งผู้อำนวยการป้องกันภัยพลเรือนแต่งตั้งให้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาออกกฎกระทรวงกำหนดข้อบังคับและระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

มาตรา ๖ ให้คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ประกอบด้วย รัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหมหรือผู้แทน ปลัดกระทรวงสาธารณสุขหรือผู้แทน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือผู้แทน ปลัดกระทรวงคมนาคมหรือผู้แทน ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณหรือผู้แทน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติหรือผู้แทน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือผู้แทน อธิบดีกรมการวางแผนหรือผู้แทน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์หรือผู้แทน อธิบดีกรมอู่ทหารเรือหรือผู้แทน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินห้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการและให้

อธิบดีกรมการปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการโดยตำแหน่ง

มาตรา ๑ ให้คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- (๒) วางแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- (๓) กำหนดวิธีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลตามแผนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน รวมทั้งการฝึกซ้อมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- (๔) วางระเบียบเกี่ยวกับคำตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายอื่นในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- (๕) พิจารณาและกำหนดกิจการอื่น เกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๘ แผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจะต้องมีกิจการดังต่อไปนี้โดยอย่างน้อยหนึ่ง หรือหลายอย่าง แล้วแต่กรณี และความจำเป็น

- (๑) การประชาสัมพันธ์
- (๒) การจัดหากำลังคน
- (๓) การจัดระบบสัญญาณภัย
- (๔) การจัดที่หลบภัย
- (๕) การจัดพื้นที่รับการอพยพ
- (๖) การทราบและการควบคุมแสงไฟ
- (๗) การรักษาความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยและการจราจร
- (๘) การป้องกันและทำลายล้างยุทธภัณฑ์ วัตถุระเบิด สารเคมี ชีวะรังสีที่เป็นอันตราย

LIART

- (๘) การช่วยผู้ประสบภัยและการจัดการกับผู้เสียชีวิต
- (๑๐) การขนถ่ายผู้ประสบภัย
- (๑๑) การรักษาพยาบาลและการอนามัย
- (๑๒) การส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย
- (๑๓) การโยธา
- (๑๔) การสาธารณูปการ
- (๑๕) การติดต่อสื่อสาร การควบคุมการใช้คลื่นวิทยุ และการส่งวิทยุ

กระจายเสียง

- (๑๖) การอื่นที่จำเป็น

มาตรา ๘ ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๑ ในการประชุมของคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนภาคี ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานประชุม

มาตรา ๑๒ การประชุมคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ กรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นประชุม

มาตรา ๑๓ การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มอบหมายก็ได้

การประชุมคณะกรรมการให้นำมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ ใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ หรือคณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเรียกบุคคลใด ๆ มาสอบถาม หรือให้ชี้แจงข้อเท็จจริง ในกิจการใด ๆ หรือให้ส่งเอกสารหรือวัสดุ เพื่อประโยชน์แก่การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

หมวด ๒

สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๑๖ ให้อธิบดีกรมการปกครองเป็นเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนโดยตำแหน่ง และให้กรมการปกครองทำหน้าที่สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๑๗ ให้สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ทำหน้าที่เป็นกองอำนวยการของผู้บัญชาการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร

(๒) ดำเนินงานธุรการของคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

(๓) ศึกษา ค้นคว้า และวิจัยทางด้านวิชาการ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(๔) จัดทำแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวอย่างน้อยทุกสามปีเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

(๕) จัดให้มีการฝึกอบรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(๖) ประสานงาน ติดตามผล และประเมินผล ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ หมาย

หมวด ๓

ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนทั่วราชอาณาจักร จัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการป้องกันภัย และบังคับบัญชาผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และพนักงานป้องกันภัยทั่วราชอาณาจักร

ให้ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นรองผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ราชอาณาจักร มีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรมอบหมาย และในกรณีที่ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรอยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติราชการได้ ให้รองผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรปฏิบัติราชการแทน

มาตรา ๑๕ ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร ราชการประกาศกำหนดท้องที่ขึ้นเป็นภาคตามความจำเป็นในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แต่งตั้งผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนภาค

ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนภาค มีอำนาจหน้าที่ในการ ภัยฝ่ายพลเรือนตามที่ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรมอบ

LI RT

มาย แต่งตั้งพนักงานป้องกันภัยจัดตั้งกองอำนาจการเพื่อดำเนินการป้องกันภัย
 ายพลเรือน และบังคับบัญชาผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและพนักงานป้องกัน
 ภัยในเขตภาค

มาตรา ๒๐ ให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นผู้อำนาจการป้องกัน
 ภัยฝ่ายพลเรือนกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน แต่ง
 ตั้งพนักงานป้องกันภัย จัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
 และบังคับบัญชาพนักงานป้องกันภัยในเขตกรุงเทพมหานคร

มาตรา ๒๑ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่าย
 พลเรือนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตจังหวัด แต่งตั้ง
 พนักงานป้องกันภัย จัดตั้งหน่วยปฏิบัติงานเพื่อดำเนินการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และ
 บังคับบัญชาผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และพนักงานป้องกันภัยในเขตจังหวัด

มาตรา ๒๒ ให้นายอำเภอเป็นผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
 อำเภอ มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตอำเภอ เฉพาะนอกเขต
 เทศบาล แต่งตั้งพนักงานป้องกันภัย บังคับบัญชาพนักงานป้องกันภัยในเขตอำเภอ
 เฉพาะนอกเขตเทศบาลกับมีหน้าที่สนับสนุนผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัด
 ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และควบคุมดูแลการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขต
 เทศบาลตำบลด้วย

มาตรา ๒๓ ให้นายกเทศมนตรี เป็นผู้อำนาจการป้องกันภัยฝ่าย
 พลเรือนเทศบาล มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเทศบาล แต่งตั้ง
 พนักงานป้องกันภัย บังคับบัญชาพนักงานป้องกันภัยในเขตเทศบาล กับมีหน้าที่

LI RT

สนับสนุนผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัด ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
สำหรับเทศบาลตำบลในอำเภอเทศมณฑลที่มีหน้าที่สนับสนุนผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือนอำเภอในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนด้วย

มาตรา ๒๔ ให้ปลัดเมืองพัทยาเป็นผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
เมืองพัทยา มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเมืองพัทยา แต่งตั้ง
กองงานป้องกันภัย บังคับบัญชาพนักงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตเมืองพัทยา กับ
หน้าที่สนับสนุนผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัดในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
ด้วย

มาตรา ๒๕ ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร
แต่งตั้งผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นเป็นพิเศษเฉพาะภัยทางอากาศหรือ
ภัยอุทกภัยในท้องถิ่นใดก็ได้

ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ได้รับแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งมี
อำนาจหน้าที่ตามที่ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรมอบหมาย

หมวด ๔

หน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๒๖ ให้จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครขึ้นทุกเขตในกรุงเทพมหานคร
ทุกอำเภอหัวราชอาณาจักร เพื่อช่วยเหลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๒๗ การรับสมัคร คุณสมบัติ การพ้นจากสมาชิกภาพ เครื่อง
หมาย เครื่องหมาย บัตรประจำตัว สิทธิและวินัยของสมาชิก หน่วยอาสาสมัคร

เรื่อง การบังคับบัญชา การจัดหน่วยอาสาสมัคร การฝึกอบรมและหลักสูตร
 ไปตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๒๘ สมาชิกหน่วยอาสาสมัครมีหน้าที่

(๑) ปฏิบัติการตามคำสั่งของผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและผู้
 ยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมอบหมายในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

(๒) ปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยอาสา
 ญการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

หมวด ๕

การป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ตอนที่ ๑

การเตรียมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๒๙ ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่รับผิดชอบ
 แผนเฉพาะในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น และพิจารณาทบทวนหรือ
 แผนดังกล่าวทุกปีให้สอดคล้องกับแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่คณะ
 รมป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติได้วางไว้ตามมาตรา ๑ (๒) และเมื่อได้
 เห็นชอบแล้ว ให้ถือปฏิบัติได้

แผนเฉพาะหรือแผนปรับปรุงใหม่ตามวรรคหนึ่งสำหรับแผนของกรุงเทพ
 และจังหวัด ให้เสนอรับความเห็นชอบจากผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
 อาณาจักร ส่วนแผนของอำเภอ เทศบาลและเมืองพัทยาให้เสนอรับความ
 ญการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนจังหวัด

LI RT

มาตรา ๓๐ ในการเตรียมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ผู้อำนวยการพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) สำรวจสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และยานเกราะการฝ่ายพลเรือน หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน เพื่อป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้ตามความจำเป็น
- (๒) จัดให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ และที่ณะ ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนได้ตามความจำเป็น
- (๓) จัดให้มีการอบรมและดำเนินการฝึกซ้อมการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
- (๔) เตรียมการอื่นตามความจำเป็น

มาตรา ๓๑ ให้กระทรวง ทบวง กรม ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐและรัฐวิสาหกิจ มีหน้าที่ปฏิบัติในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตามที่อธิบาย

ตอนที่ ๒

การป้องกันและบรรเทาภัยฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่สาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรมหรือใกล้เคียงจะเกิดขึ้น ให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่ขอเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจหน้าที่ตามต่อไปนี้

- (๑) สั่งข้าราชการฝ่ายพลเรือน สมาชิกสภาอาสาสมัคร และบุคคล

LI RT

เรือความเสียหาย ทั้งนี้ นอกจากบุคคลที่รัฐมนตรีประกาศยกเว้น

(๒) สิ่งใช้สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ของทาง
ฝ่ายพลเรือน หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ที่อยู่ในเขตท้องถิ่น

(๓) สิ่งใช้ยานพาหนะของทางราชการฝ่ายพลเรือน หน่วยงานของรัฐ
กิจและเอกชน ที่อยู่หรือเข้าไปในเขตท้องถิ่น

(๔) สิ่งใช้เครื่องมือสื่อสารทุกระบบที่อยู่ในเขตท้องถิ่น

(๕) สิ่งหรือจัดทำกรพรางอาคารสถานที่ ตลอดจนการพรางและการ
ฝังไฟ

(๖) สิ่งห้ามเข้าบริเวณหรือสถานที่ที่กำหนด

(๗) อำนาจการและควบคุมการส่งเคราะห์ผู้ประสมภัยให้เป็นระเบียบ
และรวดเร็ว

มาตรา ๓๓ ในกรณีฉุกเฉิน เมื่อมีสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการ
กรรมเกิดขึ้นและยังไม่มีกำกับการป้องกันหรือระงับให้ทันที่ ให้พนักงาน
ที่มีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่
เพื่อขจัดภัย เช่นว่านั้นไปพลางก่อนได้

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่สาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศ
กรรม หรืออันตรายจากภัยดังกล่าวใกล้จะถึง และผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่าย
ในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบเห็นว่าสภาพของสิ่งก่อสร้าง วัสดุหรือทรัพย์สินใด
อุปสรรคต่อการบังคับป้องกันอันตราย หรือจะได้รับความเสียหาย ให้มี
งต่อไปนี้

(๑) คัดแปลงหรือทำลายสิ่งก่อสร้าง วัสดุหรือทรัพย์สิน

(๒) เคลื่อนย้ายวัสดุหรือทรัพย์สิน

ทั้งนี้ ให้กระทำได้เฉพาะเท่าที่จำเป็นแก่การบังคับป้องกันอันตรายนั้น

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่สาธารณภัย ภัยทางอากาศหรือการก่อวินาศกรรม
 ให้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่ติดต่อกับเขตท้องที่ที่เกิด
 ที่สนับสนุนในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และในการนี้ให้อำนาจสั่งการ
 ไว้ในมาตรา ๓๒ ในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบของตนเพื่อสนับสนุนในการ
 ฝ่ายพลเรือน

มาตรา ๓๖ ให้อำนาจการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ
 ความเสียหายจากภัยที่เกิดขึ้นและทำบัญชีรายชื่อผู้ประสบภัย และเมื่อผู้
 ้องขอหลักฐานเพื่อรับการสงเคราะห์หรือบริการอื่นใด ให้อำนาจการ
 ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบออกหนังสือรับรองให้ตามระเบียบที่
 ชาติไทยกำหนด

มาตรา ๓๗ การปฏิบัติตามหน้าที่ป้องกันและบรรเทาภัยทางอากาศ
 สิทธิแก่ผู้ใดที่จะเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าทดแทนใด ๆ

มาตรา ๓๘ การจำหน่ายเคมีภัณฑ์หรือเครื่องมือเครื่องใช้ในการ
 บรรเทาภัยทางอากาศแก่ประชาชนเฉพาะสิ่งที่ยุทธมนตรีประกาศกำหนดใน
 บกษา ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อการ
 วิตคามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

LI RT

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่กรณีที่ทางราชการจัดจำหน่าย

มาตรา ๓๘ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภัยทางอากาศ หรือ
เหตุการณ์ที่จะเกิดแก่รัฐหรือประชาชน ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
อาจสั่งปฏิบัติการอพยพประชาชนและส่วนราชการออกจากพื้นที่
หรือพื้นที่ที่จะเกิดขวางต่อการปฏิบัติการทางทหาร. เข้าไปอยู่ในพื้นที่
หรือพื้นที่รับการอพยพ

มาตรา ๔๐ เมื่อผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร
เห็นว่าพื้นที่ใดจะเป็นพื้นที่อันตรายหรือไม่เหมาะสมในการเข้าอยู่อาศัย จะ
จำกัดพื้นที่มิให้ประชาชนเข้าอยู่อาศัยในพื้นที่นั้น จนกว่าอันตรายหรือความไม่
แน่นอนจะผ่านพ้นไปแล้วก็ได้

มาตรา ๔๑ ในกรณีฉุกเฉินและจำเป็นอย่างยิ่ง หากจะขอให้ผู้อำนวยการ
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรสั่งปฏิบัติการอพยพตามมาตรา ๓๘ หรือ
จำกัดพื้นที่ตามมาตรา ๔๐ จะไม่ทันต่อเหตุการณ์ ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือนที่รับผิดชอบมีอำนาจสั่งปฏิบัติการตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา
๔๐ วรรายงานให้ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักรทราบโดย

มาตรา ๔๒ ในการป้องกันและระงับอัคคีภัย ให้นำกฎหมายว่าด้วยการ
ระงับอัคคีภัยมาใช้บังคับ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้ในกฎหมายนั้น ให้นำ
บัญญัตินี้มาใช้บังคับ

หมวด ๖

เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๔๓ ให้เจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและพนักงานป้องกันภัย
ารตามหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นเจ้า
ามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่ หรือได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติการ
ลือในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ได้รับการสงเคราะห์ตามกฎหมายว่า
งเคราะห์ผู้ประสบภัยเนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของ
ารปฏิบัติหน้าที่มีนุชยธรรม

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่ลูกจ้างต้องปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งตามมาตรา ๓๒
๖ ๓๓ หรือมาตรา ๓๔ ถ้ามีกำหนดระยะเวลาไม่เกินปีละสามสิบวัน ห้าม
งงดจ่ายค่าจ้าง ลดค่าจ้าง เลิกจ้าง ลงโทษ หรือขัดขวางการทำงานใน
กจ้าง และไม่ให้อีกว่าการที่ลูกจ้างต้องไปปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเป็นการขาด

มาตรา ๔๖ ให้มีเครื่องหมายและหนังสือสำคัญประจำตัวสำหรับเจ้า-
นภัยฝ่ายพลเรือนและพนักงานป้องกันภัย เพื่อแสดงตัวขณะปฏิบัติหน้าที่ใน
ภัยฝ่ายพลเรือน และให้มีเครื่องหมายสำหรับเขตพื้นที่ปฏิบัติการ ที่ตั้งที่ท่า
นพาหนะ

เครื่องหมายและหนังสือสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดใน

มาตรา ๔๖ ห้ามมิให้บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
 ามลับซึ่งคนใดมาในรฐานะนั้น ๆ ไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเปิดเผย
 นแก่ผู้อื่นโดยไม่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายในประการที่น่าจะเกิดความ
 ภัยหนึ่งผู้ใดหรือแก่การประกอบอาชีพของผู้นั้น

มาตรา ๔๘ ความในมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔
 ๕ มาตรา ๓๕ และมาตรา ๔๑ ไม่ให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และทรัพย์สิน
 ราชการทหาร

หมวด ๑

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการป้องกัน
 เรือนแห่งชาติหรือคณะกรรมการตามมาตรา ๑๕ ต้องระวางโทษจำคุก
 ึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๐ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งตามมาตรา ๓๒ (๑)
 หรือมาตรา ๓๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกิน
 ๓๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน
ไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดแสดงตนเป็นเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือ
ป้องกันภัย หรือประดับเครื่องหมายสำหรับเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน
งานป้องกันภัยโดยตนเองมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนหรือพนักงาน
ภัย และกระทำการนั้นเพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าตนเป็นเจ้าหน้าที่ป้องกัน
พลเรือนหรือพนักงานป้องกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ
เองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดสวมอ้างหรือนำเอาชื่อของหน่วยงานป้องกันภัยฝ่ายพล-
เรือนในกิจการใด ๆ เพื่อหาประโยชน์ให้แก่ตนหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุก
หนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๖๐ เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สำนักเลขาธิการป้องกันภัย
เรือนจัดทำแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน เสนอต่อคณะกรรมการ
ภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ เพื่อพิจารณาวางแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่าย
พลเรือนโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างที่ยังไม่มีแผนหลักในการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ให้ผู้อำนวยการ
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบวางแผนเฉพาะและตั้งหน่วยปฏิบัติ
เพื่อดำเนินการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเป็นการชั่วคราว

LIART

มาตรา ๖๑ ในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยยังมีได้ออกข้อบังคับหรือ
 วงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามมาตรา
 ยบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
 ใช้อยู่ บังคับแก่สมาชิกหน่วยอาสาสมัครและหน่วยอาสาสมัครเท่าที่
 บพระราชบัญญัตินี้

มราชโองการ

ระกิตย

รัฐมนตรี

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากกฎหมาย
 ันภัยทางอากาศที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีบทบัญญัติที่ไม่รัดกุมและเหมาะ
 ละสถานการณ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน และไม่ครอบ
 ันภัยฝ่ายพลเรือนทั้งหมด สมควรยกเลิกกฎหมายดังกล่าว และมีกฎ
 ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้นโดยเฉพาะเพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณ
 ภาศและภัยจากการก่อวินาศกรรมรวมทั้งการอพยพประชาชนและส่วน
 ัน อันอาจจะเกิดมีขึ้นแก่ประชาชนและรัฐได้ทั้งในยามสงบและยาม
 ันต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖

ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒๒)

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖
ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศ
ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๒๒)
พ.ศ. ๒๕๒๒"

LI RT

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ (ฉบับที่ ๑๘) พ.ศ. ๒๕๒๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๒ ให้มีกระทรวง ทบวง และส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง ดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักนายกรัฐมนตรี
- (๒) กระทรวงกลาโหม
- (๓) กระทรวงการคลัง
- (๔) กระทรวงการต่างประเทศ
- (๕) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๖) กระทรวงคมนาคม
- (๗) กระทรวงพาณิชย์
- (๘) กระทรวงมหาดไทย
- (๙) กระทรวงยุติธรรม
- (๑๐) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
- (๑๑) กระทรวงศึกษาธิการ
- (๑๒) กระทรวงสาธารณสุข
- (๑๓) กระทรวงอุตสาหกรรม
- (๑๔) ทบวงมหาวิทยาลัย"

มาตรา ๔ โหยงเลิกความในข้อ ๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๔ สำนักนายกรัฐมนตรีมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
- (๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (๓) สำนักงบประมาณ
- (๔) สำนักงานสภาพัฒนาการแห่งชาติ
- (๕) สำนักงานสภานโยบายแห่งชาติ
- (๖) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (๗) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
- (๘) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประ-
วังราชการ
- (๙) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๑๐) สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
- (๑๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (๑๒) สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- (๑๓) สำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการลงทุน
- (๑๔) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- (๑๕) สำนักงานสถิติแห่งชาติ

- (๑๖) กรมประชาสัมพันธ์
- (๑๗) กรมประมง
- (๑๘) กรมวิเทศสหการ"

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๓ และข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะ
๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราช
ไม่เต็มประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.
๑๒) พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๑๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการเกษตร
การเกษตร การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การชลประทาน การประ
ว การป่าไม้ การพัฒนาที่ดิน และการสหกรณ์

ข้อ ๑๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมชลประทาน
- (๔) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- (๕) กรมประมง
- (๖) กรมปศุสัตว์
- (๗) กรมป่าไม้
- (๘) กรมพัฒนาที่ดิน
- (๙) กรมวิชาการเกษตร

- (๑๐) กรมส่งเสริมการเกษตร
- (๑๑) กรมส่งเสริมสหกรณ์
- (๑๒) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- (๑๓) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร"

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในข้อ ๑๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๑๔ กระทรวงพาณิชย์มีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมการค้าต่างประเทศ
- (๔) กรมการค้าภายใน
- (๕) กรมทะเบียนการค้า
- (๖) กรมพาณิชย์สัมพันธ์
- (๗) กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
- (๘) สำนักงานประกันภัย"

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๘ ทวิ ข้อ ๒๒ ทวิ และข้อ ๒๒ ตรี แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ .

"หมวด ๘ ทวิ

กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ข้อ ๒๒ ทวิ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานมี
อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน การควบคุมรักษา
สภาพสิ่งแวดล้อม และการวิจัย

ข้อ ๒๒ ตริ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานมีส่วน
ราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมวิทยาศาสตร์บริการ
- (๔) สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- (๕) สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- (๖) สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
- (๗) สำนักงานพลังงานแห่งชาติ"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่
๒๑๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไข
เพิ่มเติมประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๔
(ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๑๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๒๔ กระทรวงศึกษาธิการมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

LIERT

- (๓) กรมการฝึกหัดครู
- (๔) กรมการศาสนา
- (๕) กรมการศึกษานอกโรงเรียน
- (๖) กรมพลศึกษา
- (๗) กรมวิชีวการ
- (๘) กรมศิลปากร
- (๙) กรมสามัญศึกษา
- (๑๐) กรมอาชีวศึกษา
- (๑๑) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
- (๑๒) สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (๑๓) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา"

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในข้อ ๒๗ และข้อ ๒๘ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๖ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"ข้อ ๒๗ กระทรวงอุตสาหกรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอุตสาหกรรม และทรัพยากรธรณี

ข้อ ๒๘ กระทรวงอุตสาหกรรมมีส่วนราชการดังต่อไปนี้

- (๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี
- (๒) สำนักงานปลัดกระทรวง
- (๓) กรมทรัพยากรธรณี
- (๔) กรมโรงงานอุตสาหกรรม
- (๕) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระภิกขุ

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควร

(๑) จัดตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานขึ้น ให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย แผน กำกับ การปฏิบัติการ และดำเนินงานเกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อประโยชน์ในการประสานงานให้สอดคล้องกัน อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงแห่งชาติ

(๒) จัดตั้งสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขึ้นในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อทำหน้าที่ในด้านการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์นโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ การวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ตลอดจนทำหน้าที่ประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๓) จัดตั้งสำนักงานประกันภัย ขึ้นในกระทรวงพาณิชย์ เพื่อให้สามารถควบคุมส่งเสริมธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย รวมทั้งให้บริการแก่ประชาชนผู้เอาประกันในคานต่าง ๆ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

LI RT

(๔) จัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนและสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน
วิจัย พัฒนา อุดหนุน ส่งเสริม ประสานงาน ให้บริการและดำเนินงานในด้านการศึกษานอกโรงเรียน .และทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน วิจัย กำหนด รักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมแห่งชาติตามลำดับ

จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม
๒๕๒๒)

พระราชบัญญัติ

โอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์
กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุตสาหกรรม

พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒

เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรโอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวง
อุตสาหกรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติโอนกิจการ
บริหารบางส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวง
พาณิชย์ กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองเศรษฐกิจการเกษตรและฝ่ายวางแผนในกองแผนงานไปเป็นของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หรือของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๔ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองเศรษฐกิจการเกษตรและฝ่ายวางแผนในกองแผนงาน ไปเป็นของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

มาตรา ๕ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานประกันภัย ไปเป็นของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๖ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานประกันภัย ไปเป็นของสำนักงานประกันภัย กระทรวงพาณิชย์

มาตรา ๑ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะ
กรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี และของเจ้าหน้าที่
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยสภา
แห่งชาติ ไปเป็นของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน หรือ
เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๘ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง
และเงินงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และการพลังงาน

มาตรา ๙ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงาน
กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะ
กรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี และของเจ้าหน้าที่
สำนักงานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่า
ด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ไปเป็นของกระทรวง
วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานกรรม-
สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน
แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๐ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

มาตรา ๑๑ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสำนักนายกรัฐมนตรี และของเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ตามกฎหมายว่าด้วยการพลังงานแห่งชาติ ไปเป็นของกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๒ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ไปเป็นของสำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

มาตรา ๑๓ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาการตามกฎหมายว่าด้วยสภาวิจัยแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยการพลังงานแห่งชาติ ไปเป็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

มาตรา ๑๔ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรม
 ยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรม
 ยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากในส่วนที่เกี่ยวกับสำนักงานมาตรฐาน
 ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ ว่าด้วยมาตรฐานอาหาร
 ระหว่างประเทศ ไปเป็นของกรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
 และการพลังงาน หรือของเจ้าหน้าที่กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยา-
 ศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๕ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง
 เงินงบประมาณของกรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม นอกจากในส่วนที่
 เกี่ยวกับสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม และสำนักงานคณะกรรมการ
 ชาติว่าด้วยมาตรฐานอาหารระหว่างประเทศ ไปเป็นของกรมวิทยาศาสตร์
 าร กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

มาตรา ๑๖ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของสำนักงาน
 งานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงอุตสาหกรรม ไปเป็นของสำนักงานพลังงาน
 มาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน

ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการ
 รวงอุตสาหกรรมและของเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวง
 ารกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ ไปเป็นของกระทรวง
 าศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
 โนโลยีและการพลังงาน หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ
 รวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๗ ให้โอนข้าราชการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงอุตสาหกรรม ไปเป็นของสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน

มาตรา ๑๘ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ และบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา และศูนย์บริรักษ์เพื่อการศึกษา และของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองการศึกษาผู้ใหญ่ และสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียนไปเป็นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ หรือของเจ้าหน้าที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๙ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองการศึกษาผู้ใหญ่ และสำนักงานโครงการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ไปเป็นของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๒๐ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการและบรรดาอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองวัฒนธรรม ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ หรือของเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๑ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกองวัฒนธรรม ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

มาตรา ๒๒ ให้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานพลังงานแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงอุตสาหกรรม มีผลใช้บังคับเป็นพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำนักงานพลังงานแห่งชาติ และสำนักงานพลังงานปรมาณูเพื่อสันติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการ
จัดตั้ง

(๑) กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงานอันใหม่
สมควรโอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักนายกรัฐมนตรี และกระทรวงอุตสาหกรรม
ไปเป็นของกระทรวงดังกล่าว

(๒) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรขึ้นในกระทรวงเกษตรและ
สหกรณ์ สมควรโอนกิจการบริหารบางส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ ไปเป็นของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

(๓) สำนักงานประกันภัยขึ้นในกระทรวงพาณิชย์ สมควรโอนกิจการ
บริหารบางส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงพาณิชย์ ไปเป็นของสำนัก
งานประกันภัย

(๔) กรมการศึกษานอกโรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ ขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ สมควรโอนกิจการบริหารบาง
ส่วนของกรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปเป็นของกรมการ
ศึกษานอกโรงเรียน และโอนกิจการบริหารบางส่วนของกรมการศาสนา กระทรวง
ศึกษาธิการ ไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๘๓ ตอนที่ ๕๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒)

LI RT

พระราชบัญญัติ
เศรษฐกิจการเกษตร
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยเศรษฐกิจการเกษตร

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติเศรษฐกิจการเกษตร พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"เศรษฐกิจการเกษตร" หมายความว่า การจำแนก การพรรณาและ การจ้ค่ากับควมสำคัญของปัญหาทางเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวกับการเกษตร และการดำเนินกรแก้ไขปัญหาดังกล่าว

"การพัฒนาการเกษตร" หมายความว่า การขยายกำลังและเพิ่มผล การผลิตทางการเกษตร การทำให้ดีขึ้นซึ่งภาวะการลงทุน การผลิต การตลาด ราคาสินค้าเกษตรกรรม รายได้ของเกษตรกร โภชนาการและสวัสดิการอื่นของ เกษตรกร ตลอดจนกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการนั้น

"เขตเกษตรเศรษฐกิจ" หมายความว่า เขตการผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมทั้งการเลี้ยงสัตว์และการปลูกป่า ที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับภาวะตลาดและ เศรษฐกิจการเกษตรของประเทศ โดยคำนึงถึงสภาพที่คล้ายคลึงกันของปัจจัยหลักเช่น ดินฟ้าอากาศ แหล่งน้ำ พืชที่ปลูก สัตว์ที่เลี้ยง ประเภทของเกษตรกรรมและรายได้หลักของเกษตรกร

"นโยบายการเกษตร" หมายความว่า แนวทางพัฒนาการเกษตรที่มี วัตถุประสงค์และเป้าหมายตลอดจนระยะเวลาการดำเนินงานโดยแน่ชัด

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนา การเกษตรและสหกรณ์

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

LI RT

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตรและ
 สหกรณ์ ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน
 กรรมการ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ และปลัด
 กระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสถิติแห่งชาติ
 รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หนึ่งคน อธิบดีกรมต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวง
 เกษตรและสหกรณ์ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็น
 กรรมการ และกรรมการอื่นอีกไม่เกินแปดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิ
 สืบค้นและผู้แทนเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรสืบค้น

ให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรเป็นกรรมการและเลขา
 ญการ

มาตรา ๔ คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณากำหนดนโยบายการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรและ
 สหกรณ์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๒) พิจารณากำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ
- (๓) ติดตามและเร่งรัดการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตรและ
 สหกรณ์ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- (๔) พิจารณาแก้ไขปัญหาและอุปสรรคตลอดจนข้อขัดข้องที่ทำให้โ
 บายการเกษตรและการพัฒนาการเกษตรไม่อาจบรรลุเป้าหมาย

LI RT

(๕) เสนอแนะและให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี ในเรื่องนโยบาย และมาตรการในการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

(๖) พิจารณาและเสนอความเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงและแก้ไขภาวะ เศรษฐกิจการเกษตรของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี

(๗) พิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวกับการเกษตรหรือสหกรณ์ ตามที่ได้รับ มอบหมายจากรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบให้สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตรเป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอก่อนคณะกรรมการเพื่อพิจารณา คำเนินการต่อไปได้

มาตรา ๖ ให้กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง อยู่ในตำแหน่งคราวละ สามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖ กรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้ ะทำโดยประมาท หรือความผิด ลหุโทษ

(๖) คณะรัฐมนตรีให้ออก

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้ง
ผู้อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่ง
เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่ง
แต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่
ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๘ ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการ
ไม่มาประชุม หรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่
ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่
ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การประชุมคณะกรรมการทุกคราวต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่า
กึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่ง
ให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออก
เสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๘ ให้มีสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีหน้าที่ดังนี้

(๑) วิเคราะห์นโยบายการเกษตรและแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์
เพื่อเสนอคณะกรรมการ

LI RT

(๒) ศึกษาและวิเคราะห์การวางแผนการผลิตทางการเกษตร แหล่ง
การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ให้สอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศ แหล่งน้ำ
ประเภทของเกษตรกรรม รายได้หลักของเกษตรกร และความต้องการของตลาด
ในประเทศและต่างประเทศ เสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณา
กำหนดเขตเกษตรเศรษฐกิจ

(๓) ศึกษาและวิเคราะห์การจัดระบบการตลาด การขนส่ง และการ
พัฒนาตลาด สินค้าเกษตรกรรมใหม่ประสิทธิภาพ รวมทั้งวิเคราะห์ราคาและความ
ต้องการสินค้าเกษตรกรรม

(๔) ศึกษาและวิเคราะห์แหล่งทรัพยากรทางเกษตร วิเคราะห์การใช้
ทรัพยากร รวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์เศรษฐกิจการตลาด การจัดระบบปลูกพืชและ
เลี้ยงสัตว์ใหม่ประสิทธิภาพ

(๕) เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการเกษตรทุกชนิด ทั้งในด้านผลผลิตของ
พืชและสัตว์ ภาวะเศรษฐกิจทางการเกษตร รายได้รายจ่ายของเกษตรกร ภาวะ
หนี้สินของเกษตรกร ภาวะตลาดของผลิตผลทางการเกษตรและข้อมูลอื่น ๆ ทาง
เศรษฐกิจการเกษตรที่จำเป็นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์นโยบายการเกษตรและแผน
พัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ และจัดทำเอกสารสถิติที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการเกษตร
เผยแพร่และโฆษณาข้อมูลสถิติการเกษตร

(๖) วิเคราะห์และประเมินผลการลงทุนในโครงการการเกษตร
ตลอดจนติดตามและประเมินผลความสำเร็จและความก้าวหน้าของโครงการและแผน
ปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งเสนอแนะแนว

ทางในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่ต้องกระทำเป็นการเร่งด่วนต่อคณะกรรมการ

(๑) วิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจในสาขาอื่น ๆ รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

(๒) จัดทำทะเบียนเกี่ยวกับการประกอบกิจการในด้านการเกษตรโดยจัดประเภท ชนิด หรือกลุ่ม ของแต่ละสาขา

(๓) ประสานงานในการกำหนดนโยบายการเกษตร และแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์กับหน่วยราชการต่าง ๆ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องรวมทั้งประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจ

(๑) เรียกให้หน่วยงานและรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอแผนงานและโครงการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนรายละเอียดทางวิชาการและการเงินกับสถิติและรายการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การศึกษาภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศ รวมทั้งเสนอแผนงานและโครงการพัฒนาในด้านการเกษตรและสหกรณ์ที่ขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศและรายการต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่การศึกษาภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของประเทศก่อนที่จะเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา

(๒) เรียกให้หน่วยงานและรัฐวิสาหกิจตาม (๑) เสนอข้อเท็จจริงที่จำเป็นเพื่อพิจารณาประเมินผลความสำเร็จ ความก้าวหน้า หรืออุปสรรคของโครงการและแผนงานต่าง ๆ

(๓) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเกี่ยวกับการประกอบกิจการใน
 การเกษตร

มาตรา ๑๑ ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสถิติตามกฎหมายว่าด้วยการสถิติในเรื่องที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจการเกษตร และการพัฒนาการเกษตร

มาตรา ๑๒ ให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมและดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการหรือสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรอาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำได้

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายได้

การประชุมคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๕ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศเขตเกษตรเศรษฐกิจตามมติของคณะกรรมการ

LIART

ภายในเขตเกษตรเศรษฐกิจตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจกำหนดให้มี
มาตรการเพื่อส่งเสริมการเกษตรและให้ความช่วยเหลือในด้านการพัฒนาการเกษตร
ซึ่งรวมถึงการให้ความช่วยเหลือในด้านการประกันราคาหรือพยุงราคาสินค้าเกษตร-
กรรม การรวมกันจัดตั้งสหกรณ์หรือสถาบันการเกษตรอื่น ๆ เพื่อยกระดับรายได้ของ
เกษตรกรให้สูงขึ้น

มาตรา ๑๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. ไทระกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากประชากร
ของประเทศส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร และสินค้าออกทั้งหมดประมาณ
ร้อยละ ๑๐ เป็นผลิตผลทางการเกษตร เศรษฐกิจของประเทศจึงขึ้นอยู่กับการ
เกษตรเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากอัตราการเพิ่มของประชากรในประเทศยังอยู่ในระดับ
ค่อนข้างสูงและทรัพยากรที่จะใช้ในการผลิตทางการเกษตรก็มีอยู่จำกัด จำเป็นจะ
ต้องวางนโยบายและแผนการผลิตให้ถูกต้องไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การผลิตเพียงพอกับ
ความต้องการภายในประเทศ และเหลือเป็นสินค้าส่งออกหารายได้เข้าประเทศ ใน
การนี้สมควรให้มีส่วนราชการทำหน้าที่ในด้านการรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์นโยบาย
และแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ตลอดจนการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่

LIART

ไปดำเนินการ และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ
สถานที่วางไว้หรือจัดอุปสรรคในทางปฏิบัติเพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไข
เป็นองค์ตราพระราชบัญญัติขึ้น

ชกัจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๔๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒)

พระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาตั้งต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริม
และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๑๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกอบด้วยรอง
นายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวง
กลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวง
มหาดไทย ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน ปลัดกระทรวง
สาธารณสุข ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมไม่เกินห้าคนและผู้แทน
สถาบัน องค์การอิสระหรือบุคคลอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น
กรรมการ และเลขาธิการคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขา
นาการ

กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบัน องค์การอิสระหรือบุคคลอื่นจะ
ต้องไม่เป็นข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นซึ่งมีตำแหน่งหรือ
เงินเดือนประจำ"

มาตรา ๕ ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.
๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติซึ่งได้
รับแต่งตั้งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้ง
คณะกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
การพลังงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. ไทระกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ได้มีการจัดตั้ง
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน สมควรให้ปลัดกระทรวงวิทยา-
ศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน เข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการสิ่ง
แวดล้อมแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

(กั้จจกรราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๙๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒)

พระราชบัญญัติ
การพลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการพลังงานแห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติการพลังงานแห่ง
ชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติการปลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๖ ให้เลขาธิการการปลังงานแห่งชาติ มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของการปลังงานแห่งชาติ"

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติการปลังงานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๔๙๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการปลังงานแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา ๑ ให้มีคณะกรรมการการปลังงานแห่งชาติ ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการปลังงาน เป็นรองประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรธรณี อธิบดีกรมป่าไม้ อธิบดีกรมโยธาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินเก้าคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขาธิการ"

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย์

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ - เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ได้มีการจัดตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการปลังงาน สมควรแก้ไขอำนาจหน้าที่ของ

LI RT

ธิการการพลังงานแห่งชาติ และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี
และพลังงาน เข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการการพลังงานแห่งชาติ
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๘๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒)

พระราชบัญญัติ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภาดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์
แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๖

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"สถาบัน" หมายความว่า สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
แห่งประเทศไทย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันวิจัยวิทยา-
ศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

"ผู้ว่าการ" หมายความว่า ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

"วิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี" หมายความว่า ศึกษาหรือค้นคว้า
ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งพัฒนาผลของการศึกษาหรือการค้นคว้าเพื่อ
นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม
และสิ่งแวดล้อมของประเทศ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
การพลังงานรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา ๖ ให้จัดตั้งสถาบันขึ้นเรียกว่า "สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และ

LIART

เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย" และให้สถาบันเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) ริเริ่ม จัดดำเนินการวิจัย และให้บริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศในทางเศรษฐกิจและสังคม ให้แก่ หน่วยงานของรัฐและวิสาหกิจเอกชน

(๒) วิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การอนามัยและสวัสดิภาพของประชาชน

(๓) สนับสนุนการเพิ่มผลผลิตตามนโยบายของรัฐบาล โดยเผยแพร่ผลของการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศในทางเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

(๔) ฝึกอบรมนักวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๕) ให้บริการในการทดสอบ ตรวจสอบ และบริการอื่นทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรา ๑๑ สถาบันมีอำนาจหน้าที่กระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๑๐ และอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) ซื้อ สร้าง จัดหา โอน รับโอน เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ลกเปลี่ยนเครื่องหมายสิทธิ มีสิทธิครอบครองหรือทรัพย์สินต่าง ๆ และจำหน่ายสิ่งทางทรัพย์สิน หรืออสังหาริมทรัพย์ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ตลอดจนรับทรัพย์สินที่มีผู้อุทธรณ์หรืออุทิศให้

ในกรณีการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะมนตรีก่อน

LI RT

(๒) รับคำตอบแทนในการวิจัย และค่าบริการในการให้บริการภายใน
ของสถาบัน รวมทั้งทำความตกลงและกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคำตอบ-
บริการนั้น

(๓) จัดตั้งหน่วยงาน ดำเนินงานและปรับปรุงหน่วยงานเกี่ยวกับการ
ศาสตร์และเทคโนโลยี

(๔) ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ไม่ว่าจะ เป็นของรัฐหรือของเอกชนในกิจ
การวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการนำผลของการวิจัยไปใช้ให้
เป็น

(๕) จัดให้มีและดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานแห่งชาติทางกายภาพ เพื่อการ
วางแผนและคุณภาพต่าง ๆ

(๖) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๗) จัดพิมพ์โฆษณาเอกสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจน
ทางหรือเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง
เป็น

(๘) กู้ยืมเงิน ให้ออกยืมเงิน โดยมีหลักประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สิน
อื่น ๆ เพื่อการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเท่านั้น

การกู้ยืมเงิน การให้ออกยืมเงิน หรือการลงทุน ถ้าเป็นจำนวนเงินเกิน
จำนวนบาท ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อน

(๑๐) จัดให้มีและให้ทุนการศึกษาและทุนการวิจัยวิทยาศาสตร์ และ

มาตรา ๘ รายได้ของสถาบันมีดังต่อไปนี้

- (๑) เงินทุนอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินทุนอุดหนุนจากแหล่งอื่น และเงินที่มีผู้อุทิศให้
- (๓) ค่าตอบแทนและค่าบริการที่สถาบันได้รับตามมาตรา ๑ (๒)
- (๔) ดอกเบี้ยและผลประโยชน์อย่างอื่นจากการให้กู้ยืมเงิน การลงทุน
เงินของสถาบัน

ในกรณีที่รายได้มีจำนวนไม่พอสำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ
ภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม และสถาบันไม่สามารถหาเงินจากทางอื่นได้
ให้แก่สถาบัน เท่าจำนวนที่จำเป็น

มาตรา ๘ ให้สถาบันเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคาร ตามระเบียบของ
วงใต้ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๑๐ ทรัพย์สินของสถาบันไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

หมวด ๒

การกำกับ การควบคุม และการบริหาร

มาตรา ๑๑ รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสภา
ให้สถาบันนี้แจ้งข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นทำรายงาน หรือคำชี้แจง

LIART

อำนาจที่จะสั่งให้ปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลและมติคณะรัฐมนตรี และสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินงานได้

มาตรา ๑๒ เรื่องที่จะเสนอไปยังคณะรัฐมนตรีตามความในพระราชบัญญัตินี้ให้รัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เรียกโดยย่อว่า "กวท" ประกอบด้วยประธานกรรมการ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้ว่าการและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นไม่เกินหกคนเป็นกรรมการ

ให้ผู้ว่าการเป็นเลขาธิการคณะกรรมการ

ให้รัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งประธานกรรมการ ผู้ว่าการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิโดยคำแนะนำของเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอื่นไม่เกินห้าคนเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการได้

มาตรา ๑๔ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายบริหารงานและควบคุมดูแลโดยทั่วไปและรับผิดชอบซึ่งกิจการของสถาบัน อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

(๑) กำหนดจำนวนตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่น
ของพนักงานและลูกจ้าง

(๒) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือนหรือค่า
จ้าง การออกจากงาน ระเบียบวินัย การลงโทษ และอุทธรณ์การลงโทษ ของพนักงาน
งานและลูกจ้าง

(๓) ออกข้อบังคับว่าด้วยการร้องทุกข์ของพนักงานและลูกจ้าง

(๔) ออกข้อบังคับว่าด้วยการกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อ
สวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัว

(๕) ออกข้อบังคับเกี่ยวกับการเงินของสถาบัน

(๖) ออกข้อบังคับอื่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบัน

ในการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจะมอบ
ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ปฏิบัติการตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

มาตรา ๑๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความ
สามารถทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการวิจัยวิทยา-
ศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรา ๑๖ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ต้อง

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่เกินหกสิบห้าปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

LI RT

(๕) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ชอบ
 หักจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือ
 ษ

(๖) ไม่เป็นข้าราชการการเมืองหรือดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของสถาบัน เว้นแต่ผู้ดำรงตำแหน่ง

(๘) ไม่มีส่วนได้เสียในสัญญาหรือในธุรกิจที่ทำกับสถาบันไม่ว่าโดยทาง
 งามอ้อม เว้นแต่เป็นเพียงผู้ถือหุ้นเพื่อประโยชน์ในการลงทุนโดยสุจริต
 สัญญาหรือธุรกิจกับสถาบัน

มาตรา ๑๗ ประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาอยู่
 ราวละสองปี

ในกรณีที่ประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือที่ปรึกษาพ้นจาก
 วาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระ
 งผู้ซึ่งคนแทน

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษาเพิ่มขึ้นในระ
 ราชการผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษาซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง
 งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษาเพิ่มขึ้น อยู่
 หากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษาซึ่งได้แต่งตั้ง

ประธานกรรมการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาซึ่งพ้นจาก
 ระยะเวลาได้รับแต่งตั้งอีกได้

ตรา ๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๗
 เปร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หรือที่ปรึกษาพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

๑) ตาย

๒) ลาออก

รัฐมนตรีให้ออก เพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย

ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๖

ตรา ๑๙ ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่
 อยู่ในที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่

ตรา ๒๐ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม
 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
 วินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่ง
 ลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออก
 เสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ตรา ๒๑ คณะกรรมการจะตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการอย่าง
 ใด คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐

LI RT

มาตรา ๒๒ ผู้ว่าการต้องแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี

มาตรา ๒๓ ผู้ว่าการ. คง

- (๑) มีอายุไม่เกินหกสิบปี
- (๒) ทำงานให้แก่สถาบันได้เต็มเวลา
- (๓) ไม่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือข้าราชการการเมืองหรือดำรงตำแหน่งในทางการเมือง รวมทั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น
- (๔) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖ (๑) (๓) (๔) (๕) หรือ (๘)

มาตรา ๒๔ ผู้ว่าการอยู่ในตำแหน่งคราวละห้าปี

ผู้ว่าการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

มาตรา ๒๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๒๔ ผู้ว่าการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๒๓

มาตรา ๒๖ ผู้ว่าการมีอำนาจหน้าที่

(๑) บริหารกิจการของสถาบัน ให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับและ บายที่คณะกรรมการกำหนด และบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างทุกตำแหน่ง

(๒) รับผิดชอบในการจัดการและดำเนินการของสถาบัน ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(๓) ติดต่อ แลกเปลี่ยนความรู้ และประสานงานการวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีกับหน่วยงานของรัฐ องค์กร สถาบันหรือบุคคลทั้งภายในและต่าง เขต

(๔) สร้างความนิยม และความเชื่อถือให้แก่สถาบัน รวมทั้งจัดหาทุน แหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์แก่การดำเนินงานของสถาบัน

(๕) บรรลุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อน ลด หรือตัดเงินเดือนตลอดจน ทัษพนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด แต่ดาเป็น งานชั้นรองผู้ว่าการ ผู้อำนวยการฝ่าย ที่ปรึกษาผู้อำนวยการ หรือเทียบเท่า ต้อง ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการก่อน

(๖) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสถาบัน โดยไม่ขัดหรือ ักข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(๗) มอบหมายให้พนักงานปฏิบัติการแทนได้โดยความเห็นชอบของคณะ- มการ

มาตรา ๒๗ ในกิจการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้ผู้ว่าการเป็นผู้แทน สถาบัน และเพื่อการนี้ ผู้ว่าการจะมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง ก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๘ ให้ประธานกรรมการ ผู้ว่าการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ปรึกษาและอนุกรรมการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๙ การกนพบ การประคิษฐ์ และกาปรับปรุงในกรรมวิธี
เครื่องมือและเครื่องจักรที่บุคคลในสถาบัน เป็นผู้กระทำขึ้นจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่
ตลอดจนสิทธิในบรรดาสงเหล่านนี้ ให้ตกเป็นทรัพย์สินของสถาบันทั้งหมด หงนี้ ไม่กระ
ทบกระหังสิทธิของบุคคลภายนอกตามนิติกรรม ที่ได้ทำไว้กับสถาบัน

หมวด ๓

การอุดหนุนและการสงเคราะห์

มาตรา ๓๐ พนักงานและลูกจ้างมีสิทธิร้องทุกข์ และอุดหนุนการลงโทษ
ได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๑ ให้สถาบันจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์ หรือการสงเคราะห์อื่น
เพื่อสวัสดิการของพนักงานและลูกจ้างและครอบครัวในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ประสบ
อุบัติเหตุ เจ็บป่วย ตาย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นตามวรรคหนึ่งการออก
เงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ การกำหนดประเภทของผู้ซึ่งพึงได้รับการสงเคราะห์
จากกองทุนสงเคราะห์ การจ่ายเงินสงเคราะห์และการจัดการกองทุนสงเคราะห์ ให้
เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนดด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

หมวด ๔

การบัญชีและการตรวจสอบ

มาตรา ๓๒ ให้สถาบันวางและถือไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการ
 ามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีสมุดบัญชีรายการรับและจ่ายเงิน สินทรัพย์และ
 ที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควร ตามประเภทงาน พร้อม
 อดความอื่นเป็นที่มาของรายการนั้น ๆ และให้มีการตรวจสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา ๓๓ ให้สถาบันจัดทำบัญชี บัญชีทำการ และบัญชีกำไรขาดทุน ส่ง
 บัญชีภายในหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๓๔ ให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีสถาบัน และให้
 ารตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของสถาบันทุกรอบปี

มาตรา ๓๕ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสาร
 เนต่าง ๆ ของสถาบัน เพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ
 าร พนักงานและลูกจ้างของสถาบัน

มาตรา ๓๖ ให้ผู้สอบบัญชีทำรายงานผลการสอบบัญชีและการเงินเสนอ
 กรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อคณะกรรมการเสนอต่อ
 ร์

ให้สถาบันโฆษณารายงานประจำปีของปีที่สิ้นไปนั้น แสดงบัญชีงบดุล บัญชี
 และบัญชีกำไรขาดทุนที่ผู้สอบบัญชีรับรองว่าถูกต้องแล้วพร้อมทั้งแสดงผลงาน
 าวนั้นในปีที่ล่วงมา และแผนงานที่จะจัดทำในปีต่อไป ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
 ่นสิ้นปีบัญชี

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๗ ให้โอนบรรดาอำนาจหน้าที่ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๖ ไปเป็นของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๓๘ ให้โอนบรรดากิจการ ทรัพย์สิน หนี้ รวมทั้งพนักงานและลูกจ้างของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๖ ไปเป็นของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้พนักงานและลูกจ้างดังกล่าวดำรงตำแหน่งและได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างตามตำแหน่งและอัตราเงินเดือนหรือค่าจ้าง เดิมที่ดำรงและได้รับอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ถือว่าพนักงานและลูกจ้างที่โอนไปนั้นมีฐานะและเวลาทำงานติดต่อกัน

มาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งกรรมการขึ้นตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๔๐ ให้ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา อยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าจะตั้งผู้ว่าการขึ้นใหม่ และให้ผู้ว่าการดำเนินการเพื่อให้รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการตามมาตรา ๑๓ ขึ้น ซึ่งอย่างช้าต้องไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๔๑ ให้บรรดาข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัติสถาบันวิจัย
วิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๖ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันที่พระราช
บัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษายังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับท
บัญญัติ จนกว่าจะมีข้อบังคับที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. โทตระกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากสถานการณ์
ด้านการศึกษาเพิ่มประชากรและความร่อยหรอในทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ มีผล
กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศและต่อคุณภาพชีวิตของประชากร จำเป็น
ต้องใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก้ปัญหาในการเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อ
ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศอย่างเหมาะสม
และถูกต้องกับวิวัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่พระราชบัญญัติ
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทยที่ใช้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ มีบท
บัญญัติที่ไม่เหมาะสมแก่สถานการณ์ปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายดังกล่าว เพื่อให้การ
บริหารงานเกิดความคล่องตัวและเหมาะสมกับสถานการณ์ของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์
แห่งประเทศไทย โดยกำหนดองค์ประกอบของกรรมการ เสือใหม่ตามรูปแบบที่จะทำให
มีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีหรือสาขาวิชาอื่นที่
เกี่ยวข้องกับการวิจัยวิทยาศาสตร์พื้นฐานและวิทยาศาสตร์ประยุกต์ เป็นกรรมการ
กับปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของสถาบันให้สามารถบริหารงานในลักษณะการจัดการธุรกิจ

LI RT

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีประสิทธิภาพและสัมพันธ์กับวงการอุตสาหกรรม
เกษตรกรรม ธุรกิจ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสามารถให้บริการแก่ผู้ลงทุนทั้งหลายที่รัฐ
และเอกชนให้ความสำคัญได้ จึงจำเป็นที่องคมนตรีพระราชบัญญัติขึ้น

(คัดจากรายกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๕๖ ตอนที่ ๕๐ วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒)

พระราชบัญญัติ
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ
โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำ
และยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้
 มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกอบด้วยรัฐมนตรี
 เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธานกรรมการ ปลัด
 ทบวงมหาวิทยาลัย อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการ
 ศาสนา อธิบดีกรมศิลปากร เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน
 แห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นที่ไม่เกินแปดคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ
 ให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขา
 ญการ

มาตรา ๕ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เสนอแนะให้ความเห็นเกี่ยวกับนโยบายวัฒนธรรมและการปรับปรุง
 แก้ไขกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี
- (๒) วางแผนและประสานงานด้านวัฒนธรรมระหว่างส่วนราชการรัฐวิสาห
 กิจและเอกชน

(๓) ส่งเสริมและอุดหนุนการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมของหน่วยงานต่างๆ

(๔) ค้นคว้า วิจัย กำหนด และบำรุงรักษาวัฒนธรรมแห่งชาติ

(๕) กำกับ ควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม

(๖) ติดต่อ และเผยแพร่งานด้านวัฒนธรรมกับต่างประเทศ

(๗) พิจารณาเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานด้านวัฒนธรรม ตามที่ได้รับมอบ

หมายจากรัฐมนตรี

ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการอาจมอบให้สำนักงาน
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหรือเตรียมขอเสนอต่อคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาคำเนินการต่อไปได้

มาตรา ๖ กรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ
สามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้

มาตรา ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๖ กรรมการ
ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
ให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๖) รัฐมนตรีให้ออก

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ รัฐมนตรีอาจแต่งตั้งให้
อื่นเป็นกรรมการแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่ง
เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

ในกรณีที่รัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้ง
ไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ใน
ตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๔ ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการและรองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานในที่ประชุม

การประชุมคณะกรรมการทุกคราวต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๕ ให้มีสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- (๒) ศึกษาและวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมตลอดจนการป้องกันและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (๓) จัดทำโครงการและแผนงานส่งเสริมและพัฒนา เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (๔) จัดทำโครงการและแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ
- (๕) ริเริ่มและเร่งรัดให้มีการส่งเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมที่จะเป็นประโยชน์ในการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง และสังคมระหว่างประเทศ
- (๖) ผูกอบรมผู้ซึ่งจะทำงานด้านวัฒนธรรม ตลอดจนร่วมมือกับเอกชนใน

การฝึกอบรมบุคคลดังกล่าว

(๗) ร่วมมือและประสานงานกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในการดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรม

(๘) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานและกิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ

(๙) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการ แผนงานและนโยบายเกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ และรายงานให้คณะกรรมการทราบ

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจ

(๑) เรียกให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เสนอแผนงานและโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมตลอดจนรายละเอียดทางวิชาการและสถิติที่จำเป็นแก่การพัฒนาวัฒนธรรมแห่งชาติ

(๒) เรียกให้หน่วยงานตาม (๑) เสนอข้อเท็จจริงที่จำเป็น เพื่อพิจารณาประเมินผลความสำเร็จ ความก้าวหน้า หรืออุปสรรคของโครงการและแผนงานต่าง ๆ

มาตรา ๑๑ ให้เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ มีหน้าที่บังคับบัญชาควบคุมและดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

LI RT

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการหรือสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
อาจเชิญบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้อธิบายความเห็น หรือคำแนะนำได้

มาตรา ๑๓ คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือ
ปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๔ มาใช้
บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการรักษาการตามพระ
ราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ส. ไททรงกิตย

รองนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่วัฒนธรรมเป็น
สิ่งที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะของชาติ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ
ซึ่งเป็นรากฐานอันสำคัญยิ่งของความเป็น ยึดเหนี่ยวกันของประเทศไทยแต่ในปัจจุบันมี
หน่วยงานของทางราชการและเอกชนเป็นจำนวนมากที่ต่างก็ดำเนินงานด้านวัฒนธรรม
ในสาขาต่าง ๆ ซึ่งถ้าได้ประสานงานและร่วมมือกันแล้วจะสามารถช่วยกันดำเนินงาน
ในด้านนี้ไปสู่เป้าหมายที่มุ่งประสงค์ได้โดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการนี้
สมควรมีหน่วยงานสำหรับทำหน้าที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องตราพระ
ราชบัญญัติขึ้น

(คัดจากราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๕๖ ตอนที่ ๔๐ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๒)

LI RT